De Iustitia

BRITANNICA,

SIVE

ANGLICA,

QVÆ CONTRA CHRISTI MARTYRES CONTINENTER exercetur.

INGOLSTADII,
Ex Officina Typographica
DAVIDIS SARTORII.

ANNO

CIↃ. IↃ. XXCIV.

De Iustitia

BRITANNICA,

SIVE

ANGLICA,

QVÆ CONTRA CHRI-
STI MARTYRES CONTI-
nenter exercetur.

INGOLSTADII,
Ex Officina Typographica
DAVIDIS SARTORI.

CIƆ ƆƆ ƆƆ
Cl. Ib. XXCIV.

PRÆFATIO TYPOGRAPHI AD LECTOREM.

POstquam Anglia per incestum & hæreses, deserto cultu Diuino, viam sibi ad æternam damnationẽ strauit, nemo ignorat, quæ Catholici & sancti Christi Martyres perpessi sint, quamq; diris cruciatibus cœlestes coronas promeruerint. Sed cùm iã quoq; ad extremas vsq; Orbis terrarũ oras puenerit, id quod penè quotidie inuictissimi Athletæ in eadẽ Insula perpetiuntur, mirum est

quantopere in Indiis quoq; ſanguis ille martyrum operarios Eccleſia animet, ad propagandam Chriſti fidem intrepidè, quamq; calenti eorundem martyrũ ſanguine Eccleſia irrigata in toto Septentrionis tractu vberem fructum ad fortitudinem, atq; conſtantiam in omni pietate proferat. Itaq; iã ipſemet horreſcit infernus, quod vbi ante aliquot annos ſuam fixerat ſedem, ibi ſapientiſſime Deus, qui cõprehendit hæreticos & Tyrannos in hæreſi, & Tyrannide ſua, alteram multò ſplendidiorem, ac firmiorem, quàm vnquam antea fuerit, excitatam gemmis martyriorũ ſubinde

inde exornet, vt piorũ oculos ad sempiternas diuitias, quæ fortißimos Christianos manent, alliciat, & reddat alacriores. Sit benedictus Deus, Pater miſericordiarũ, & Deus totius conſolationis, qui cùm percutit, ſanat; cùm deiicit ad terram, erigit; cùm videtur in magnis tempeſtatibus dormitare, non dormit tamen, neq; dormitat; qui ſuam Eccleſiam vt inſtituit, ſic cuſtodit vſq; ad conſummationẽ ſeculi. Ecquis enim credidiſſet, dum atrox illa hyems, ventiq; horribiles, religioſißimos illius Inſulæ ordines, ac tanquam diuinorum ſeminum hortos, dum ſtabat Catholica fides, florentißi-

mos, necibus, exiliis, carcere, proscriptionibus disiiceret, atq; prosterneret, fore aliquando, vt tãquam iucundissimo apparẽte vere, pulcherrimi flores ex spinis erumperẽt, & Satanas re ipsa experiretur, quidquid per carnifices, & equuleos technarum, & crudelitatum, ad Diuinum fidei lumen extinguendum exercet, id omne rediturum in caput suum, ad æternum dedecus, atq; ruinã? Ac certè ita fit, ex quo iam ad nouas artes se conuertit, & quidem eãsdem, quibus perfidi Tyranni prioribus adolescentis Ecclesiæ seculis vsi sunt; Ii enim cum membrorum disceptionibus, flammis,

& inauditis tormentorum generibus, nequidquã tentâſſent Catholicam Eccleſiam euertere, pratexuerunt diritatibus ſuis falſas contra Martyres calumnias, quas tamen ſtatim retexerũt Apologiis ſanctiſſimè ſcriptis Iuſtinus Martyr, D. Auguſtinus, & pleriq; alij, quorum nomina ſcripta erant in cœlis. Iſtum igitur Satanæ aſtum imitati ij, qui in Anglia Chriſtianum ſanguinem ſic ſitiunt, vt ab eo continenter effundendo nunquam deſiſtant, cũ latius in ipſa quoq; Inſula religionem Catholicam vnam, veram, Orthodoxam, ex ſuis immanitatibus reſtitui videant, Chriſtia-

nis autem omnibus populis horrori, & execrationi sint, studeant enixè, si quo Iustitiæ nomine, ac fuco, fœtidas suæ impietatis sordes contegere possint. Id quodcũ nouo scripto, falsoq; titulo IVSTITIAE BRITANNICAE Thrasones quidã tẽtauerint, debuimus & nos edere statim in lucem, quæ viri sancti, & amici Dei, firmas illas Ecclesiæ columnas, Iustinum Martyrem, Augustinum, & reliquos imitati, aduersus impiorũ mendacia verissimè conscripserunt. Ac cùm penè omniũ Academiarum sub prælis sudarent martyriorum, quæ in Anglia contingunt, historiæ; cõmittere nõ potuimus,

mus, quin sub nostris etiam prælis eidem ad Diuinam gloriã, Germaniamq; iuuandam subiicerentur. Itaq; primum Diuinas illas, & eruditissimas inuicti Martyris Christi Edmundi Campiani ppositiones Oxonienſibus in Anglia ſcriptas, vitamq; & martyrium illius, cùm paucos ante menſes protuliſſemus in lucem, epiſtolam quoq; nunc de aliis recentiſsimis martyribus, qui eadẽ in Anglia paſsi ſunt, edendã exiſtimauimus, vnà cum teſtimoniis, & catalogo, ſerieq; perſecutionis eorum, qui ſub Henrico octauo, & Eliſabetha, qua modo ſæuit in populum Dei, iniuſtiſsima, atq; cru-

delissima contra omne ius Diuinum, & humanum, ipsasq; adeò illius Regni sanctissimas leges, perpessi sunt, speramus hinc planissimum fore, non Pontificiis diplomatibus, non seditioni Anglorum ciuium, qui pro fratrum suorum animabus animas suas omnibus cruciatibus exponunt, sed admiranda fidei, pietatiq; erga patriã, & ardenti antiquas Regni sui leges restituendi studio, id ab omnibus Christianis, nõ autem ab hæreticis, qui palpant in meridie, esse tribuendum. Utinam verò is, qui Ecclesiæ suæ Catholicæ dixit; Nõ te deseram, nec derelinquam, quiq; innumerabiles populos ad

eam-

eandem hoc ſeculo adiungit, diuiſis in mille portenta Lutheri, Caluini, & aliorum hæreſibus, ita nos ad tantorum Martyrum exemplum afficiat, vt non ex cantharis & poculis blaſphemias, vt hæretici faciunt, effundamus, ſed ex equuleis, & noſtris ipſis venis ſanguinem, ac veritatem ad Chriſti gloriam, Eccleſiaq; Catholicæ exaltationem, largiſſimè atq; inperterrito animo exprimere, & parati ſimus, & flagranti deſiderio concupiſcamus.

EXEM-

EXEMPLVM LITERARVM P. RICHARDI BARRETTI ad P. Rectorem Collegij Anglorum de Vrbe, Rhemis. VI. Aprilis. M. D. LXXXIIII.

IAM tandem his proximis diebus aliquid certi audiuimus de martyrio eorũ quinque, de quorum nominibus tamdiu erat dubitatum. Primus omniũ Georgius Haddocus fuit, qui mirabili quadam atque diuina constantia & alacritate sociis suis ostendebat, qua via esset insistendum ad cœlestem illam patriam, quã tanto desiderio omnes sitiebant, vt pro ea adipiscenda propriũ sanguinem libentissimè paterentur profundi. Georgius enim ante reliquos omnes ductus est ad mortem, sociis tamen præsentibus atq; inspectantibus, si fortè huius exemplo perterriti, aliquid apprehẽderent ex metu illius crudelissimi supplicij, vnde sententiam mutarent, atque veni-

Erat Sacerdos & Alũnus Collegij Anglorum de Vrbe, & nepos D. Alani.

veniam peterent. Cogitabant enim Georgium non ſemiuiuum, ſed viuentem planè, atque perfectè ſentientem ſtatim demittere in terrã, ſed quid debuiſſet funem abſcindere, tam imperitè tractabat illud negotium, quod mortuus ſit antequam potuiſſet expedire. In reliquis tã cito atque tanto artificio abſoluit quod ſibi erat mandatum, quod dilapſi ac potius demiſſi ex patibulo in terram, ſtabãt recti in pedibus aſpicientes in cœlum, ac fidem ſuam non geſtu ſolùm corporis atque aſpectu, verùm etiam lingua profitentes & clamantes vt omnes audirẽt atq; admirarẽtur: Dominus meus & Deus meus. Quales voces iterabant atq; repetebant etiam tum, cùm carnifex ſanguinolentas manus immiſiſſet in ipſa viſcera atq; præcordia, vt auulſa proiicerent in flammam, quam de more habẽt paratam. Atq; vt augeretur doloris vehementia & acerbitas, nouo atq; inuſitato modo pectora diſſecabantur atque diuidebantur paulatim, ne ſtatim peruenire-

tur

niretur ad cor, quo inuento, putabãt nihil esse amplius, quo possent augere atq; intendere dolorem, quod omnibus modis conabantur. Et quod magis est mirũ, hanc crudelitatem & plusquam Scythicam immanitatem præ se ferebant atq; ostendebãt populo, ita vt hæreticus quidam clamaret, nimiũ eos sæuire in sanguinem humanum, qui statim reprehẽsus propter hanc loquendi libertatem, non cessauit tamen exclamare; O nimiã crudelitatem. Ista verò crudelitas, nõ in vno aut altero tantùm, sed in omnibus quatuor exercebatur, nempe in Thoma Hemmerfordo, Mundino, Fenno, Huttero; duo posteriores, huius seminarij sacerdotes fuerunt: reliqui tres, R. V. præclarè noti: duo autem charissimi filij, iã sunt eruntq; in cœlo patroni, donec Patrem suum Alphonsum secum habeant. Spero quod orabunt pro T. P. cõtinuò, & reliquis suis olim fratribus iam supplicibus in Christo.

Sacerdos & Alumnus Collegij Anglorum de Vrbe, & missus fuit in Angliã, Anno præterito in Paschate.

Præteristos, 14. vel 15. alij quotidie exspectant

ſpectãt eundem calicem, quem bibituri videntur breui. Nam condemnati differuntur ad tempus, quod illis instar mortis videtur. In his sunt Pictus, & Bissopus, & Tedderus, V.R. optimiatq; præstantissimi filij. Iam constanter atq; intrepidè fidem professi sunt, vt nemo vel planiùs, vel aptiùs. P. Gaspar Heyuodus valde bene dicitur respondisse ad omnia, & in eodem statu quo reliqui, manet damnatus duodecim virorũ sententiis. Omnia obseruantur tanta custodia & diligentia, vt rarò constet de aliqua re, & non nisi longè postquam gesta fuerit. Nuper quinq; sacerdotes capti sunt Londini, & alij in Comitatu Lancastrensi, Smythæus vester & Alliotus, qui vixit in vrbe. Captus enim fuit frater prædicti martyris Fenni, qui interrogatus, an esset frater illius traditoris, qui eodem die pœnas luerat dignissimas, respõdebat vt dignum erat sacerdote admodum præclarè, vt decebat fratrem tanti martyris; nempe, se nõ esse fratrem vllius traditoris, esse tamen fra-

De Societate Iesv.

fratrē illius gloriosissimi martyris, quem hodie vos crudelissimè interfecistis. Tu ergo (inquiunt) satis confessus es, vt eadē morte puniaris, si illius factū defendas. Ego (inquit) defendo, & cupio imitari; date mihi chartam & atramentum, faciam in hac re talem confessionem, vt vos liberem magna molestia; non erit opus testibus. Profiteor me sacerdotē, & velle libentissimè mori pro eadem veritate, in qua asserenda fratrem meum iniquissimè cōdemnâstis. Veni ob hanc caussam, vt homines reconciliarē Ecclesiæ, & Romano Pontifici Gregorio XIII. Et alia multa non minus præclarè atque diuinitus loquutus est.

V. R. videt Deum mirabiliter concurrere cum nostris, vestrisque vtriusque seminarij sacerdotibus, eosq; seligere ad martyrium, de quibus maximè humana prudentia, vel timorem haberet vel diffidentiam. Hæc raptim, plura deinceps scripturus.

SERIES

SERIES ET CATALOGVS EORVM, QVÆ IN ANGLIA SVPERIORIBVS ANNIS CONTRA CHRISTI Ecclesiam acciderunt, ex doctissimi Theologi Nicolai Sanderi libris de Monarchia Ecclesiæ.

HENRICVS VIII. *Angliæ Rex, in Assertione septem Sacramentorum aduersus Lutherum, Art. 2. Negare Lutherus non potest, quin omnis Ecclesia fidelium sacrosanctam sedem Romanam, velut matrem primatemq; recognoscat ac veneretur, quæcunq; saltem neq; locorum distantia, neq; periculis interiacẽtibus prohibetur accessu. Quanquam si vera dicunt, qui ex India quoq; veniunt huc, Indi etiam ipsi, tot terrarum, tot marium, tot solitudinum plagis disiuncti, Romano tamẽ se Pontifici submittunt. Ergo si tantam,*

tam, ac tam latè fusam potestatẽ, neq; Dei iussu Pontifex, neq; hominum voluntate consecutus est, sed sua sibi vi vindicauit, dicat velim Lutherus, quando in tantæ ditionis erupit possessionem. Non potest obscurum initium esse tam immensæ potentiæ, præsertim si intra memoriam hominum nata sit. Quod si rem dixerit vnam fortasse aut duas ætates superare, in memoriam nobis rem redigat ex historiis. Alioqui si tam vetusta sit, vt rei etiam tantæ obliterata sit origo: legibus omnibus cautum esse cognoscit, vt cuius ius omnem hominum memoriam ita supergreditur, vt sciri non possit, cuiusmodi habuerit initium, censeatur habuisse legitimum, vetitumq; esse constat omnium consensu gentium, ne, quæ diu manserunt immota, moueantur. Certè si quis rerum gestarum monumenta reuoluat, inueniet iam olim protinus post pacatum orbem pleraſque omnes Christiani orbis Ecclesias obtemperâsse Romanæ. Quin Græciam ipsam, quanquam ad ipsos commigrâsset Imperium, reperiemus tamen, quod ad Ecclesiæ Romanæ Primatum pertinebat,

præ-

præterquam dum schismate laborabat; Ecclesiæ Romanæ cessisse.

FIDES IOANNIS ROFFENsis, de Primatu Romanæ Sedis, quam fidem martyrio etiam sanguinis sui confirmauit.

IOANNES *Roffensis Episcopus, in Articulo 25. contra Lutherum, postquam decem prærogatiuas Petri ex Euangelistis, aliasq; decem ex actis Apostolorum collegisset, eamq; sententiam Patrum antiquorum testimoniis corroborâsset, vnitatemq; militantis Ecclesiæ ab vnitate Episcopatus Petri pendêre docuisset; tandem ait: In synagoga quæ fuit vmbra Ecclesiæ, præfuit vnus Princeps sacerdotum, sub quo multi gradus & ordines fuerũt. Ecclesia enim triumphans, cui velut exemplari nostra militans respondet, vnum habet Præsidem Deum, sub quo nouem Angelorum ordines esse, cunctis est creditum. Quomodo igitur Ecclesia, quæ media inter vmbram*

& exemplar est, ex vna quidem parte respiciens vmbram, ex altera verò spectans exemplar, carere potest vnitate Præsidis? Sed etsi naturæ modum intueamur, prospiciemus omnem multitudinem, quæ quouis modo dicitur vna, nunquam non ad vnum, ceu caput & principium referri. Vnde nunquam potest Ecclesia rectè gubernari, nisi tanta varietas ordinum ad vnum referatur. Primùm, vt lites de rebus fidei per aliquem supremum Iudicem decidantur. Deinde, vt generalia Concilia per quendam ceu Principem (cuius mandato cæteri parituri sunt) conuocentur. Deniq; propter contumaces reprimendos, maximè cùm inter se dissentiunt Episcopi. (Et pòst) Nos itaq; cum Græcis & Latinis Patribus, & ij nobiscum sentiunt, Petrum exordium Ecclesiæ Christi fuisse, & ab eodem Christi Ecclesiam profluxisse velut à summo Capite, & supremo post Christum, cuius & successio perpetuabitur, finem nullum habitura, quamdiu seculum hoc durauerit. Nonne cernimus, Christianos è sacerdotibus nasci, sacerdotes ex Episcopis, Episcopos quoq; ab ipso Pontifice summo

mo (quoties necesse fuerit) propagari? Sed & ipsum denique, qui iam summus est, ab ipso Petro per successionem, quæ nullis dæmonum insidiis hactenus interrumpi potuit, rectissima quadam linea descendisse?

Idem Roffensis in eodem Articulo declarat, Ecclesiam à Christo ædificandam promitti non iam supra seipsum, quod antea factum erat, sed in posterum supra potestatem Pontificiam Petri & Successorum eius, qui fideles (quoad ea, quæ potestatem spectant) in æternũ permanent. Supra fidem verò (quæ Pontificia potestate ac successione in sede Petri careat) Ecclesiam non potuisse ædificari, grauissimis rationibus demonstrat. Primùm, quia hoc ædificationis genus, quod fit per fidem, non erat futurum, sed & præteritum erat, & præsens: cùm & semper fuerint, & iam tunc essent alij fideles, & ante Petrum, & præter Petrum qui crediderunt in Christum. At Christus dixit: Ædificabo. Futura igitur erat ædificatio illius. Deinde, cùm lapides, qui super ædificantur, sint fideles homines (1. Petri. 2.) fundamentum congeneum, & eiusdem naturæ illis

hominibus optimè congruerit, alter videlicet homo fidelis, qui est Petrus, nec is tantùm, velut fidelis homo (alioqui alius quilibet fidelis ex æquo fundamentum esset, atq; ita cùm singuli forent fundamentum, nulli essent loco parietum aut tecti) sed velut fidelis Pastor, qui omnibus præsidens, omnes in se fideles complectatur.

Ad hæc, si ratio petræ ac fundamenti duntaxat in fide constituetur, Christus hoc modo fundamentum Ecclesiæ dici non poterit, cùm fide careat: vtpote qui veræ semper fruitus sit visione, Petrus verò cùm non sit aliud fundamentum à Christo vera petra, sed in illo, & sub illo fundamentum agat, fundamentum & petra factus intelligitur per id potissimùm, quod illi cum Christo commune est, hoc est per Pontificiam potestatem ipsi à Christo collatam, & in fide ipsius (quæ visionis qua Christus fruitur, locum tenet) receptam & stabilitam. Has insignes rationes Roffensis latiùs explicans, demum ita concludit. Solius Petri sedes ad hunc vsque diem absque hæreseos aliqua nota, manet inuiolata, solidiorq; quolibet

saxo

ſaxo perdurat. Et ſub finem Articuli: Si quis euentum rei trutinauerit, quomodo non Hieroſolymis, nec Antiochiæ, nec alibi poſtremam ſedem elegerit Petrus, quàm in ea vrbe, quæ tum erat totius orbis caput, in qua iam ad hunc vſque diem proſperatur, cùm ceterorum Apoſtolorum ſedes vel Papa ſedem venerentur, vel prorſus euanuerint, non poterit opinor amplius ſuper hoc Primatu dubitare.

Poſtquam iſta præclariſſimè conſcripſiſſet Roffenſis, euenit vt Rex Anglia Henricus VIII. *quem ſanctiſſimæ vxoris ſuæ Catharinæ iam tædebat, illa repudiata, cuperet Annam Bolenam in matrimonium accipere. Quod cùm à Clemente Septimo Pontifice Maximo, vt facere permitteretur, impetrare non poſſet: oblitus eorum, quæ priùs contra Lutherum ſcripſerat, imò Chriſti & fidei ſuæ oblitus, id conſilij cæpit, vt Pontificis Romani auctoritate abrogata, ſuo arbitratu Rempublicam Chriſtianam in Anglia moderaretur, ac tum de priore vxore (ex qua filiam Mariam poſtea regno potitam genuerat)*

repudianda, tum de noua domum ducenda, secum ipse dispensaret. Volebat ergo, summæ Ecclesiæ Anglicanæ caput immediatè sub Christo non dici tantùm, sed & scribi, & iurato credi. Quod idolum sanctissimus Episcopus Roffensis cùm adorare nollet, Deus illi mercedem laborum suorum redditurus, ad martyrij coronam hominem euexit. Cùm enim Tyrannus intelligeret, Cardinalitiam dignitatem Roffensi delatam esse (quam Pontifex, eo proposito detulerat, vt eius honoris ratio facilius Regem ab illius cæde auocaret) mox timens sibi à tanto viro, senem omni veneratione dignum, vita, quam diu per naturam tenere nō poterat, mox priuandum curauit. Quod igitur de Primatu Pontificis Romani, Episcopus Roffensis verbo scripserat, hoc demum sui sanguinis effusione obsignauit, non aliud fere, cū ad supplicij locum peruenisset, locutus, quàm: Te Deum laudamus, te Dominum cōfitemur:

in qua cygnea cantione tum præsentem vitam finiuit, tum futuram inchoauit.

FIDES

FIDES ET SENTENTIA THOMÆ Mori, de Primatu Romanæ Ecclesiæ, quam fidem sanguine suo pro Ecclesia Dei fuso, confirmauit.

THOMAS MORVS *pro Regis Hẽrici* VIII. *Catholico libello, quem is de Sacramentis contra Lutherum ediderat, in eundem Lutherum scribens: Vt Romanæ, inquit, sedi obedienter obtemperem, cum illa mouent omnia, quæ docti, sanctiq; in eam rem collegerunt: tũ illud profectò non mouet minimè, quod toties sumus experti, non modò neminem inimicum fuisse Christianæ fidei, qui non illi sedi bellum simul indixerit, sed etiam neminem vnquam exstitisse, qui se professus sit eius sedis inimicũ, quin idem paulò post se declarârit insigniter, Christiq; & religionis nostræ capitaliter hostem & proditorem esse. Valde me mouet & illud, quod si ad istum modum hominum vitia imputentur officiis: non modò non consistet Papatus, sed & Regnum, & Dictatura, &*

Consulatus, & omnis omnino Magistratus corruet, & erit populus absq; Rectore, sine lege, & ordine. Quæ res si aliquando contingat, id quod aliquot Germaniæ locis videtur imminere: tum demum magno cum damno sentiet, quantò magis interfit mortalium, vel malos habere Rectores, quàm nullos. Certè quod ad Papam pertinet, quid mali fuerit caruisse, nouit Deus, qui eum suæ præfecit Ecclesiæ; nec optandum puto, vt res Christiana periculo perdiscat. Quantò magis optandum, vt tales Deus faciat esse Pontifices, quales è re Christiana, & Apostolici muneris dignitate fuerit, vt sua sponte contemptis diuitiis & terrenis honoribus, toti cœlum spirent, pietatem in populo promoueant, pacem procurent, & auctoritatem quam acceperunt à Deo, aduersus mundi Satrapas, & robustos Venatores exerceant, diris omnibus persequentes, & tradentes Satanæ, si quis aut alienam ditionem inuadat, aut malè tractet suam, breui sentiret Christianus orbis ab vno aut altero tali Pontifice, quantò fuerit satius emendari Papas, quàm auferri. Nec dubium est, quin

iam

dam olim Pastorem sui gregis respexisset Christus, si Christianus populus salutem patris potius precari quàm persequi, & nuditatem patris tegere, quàm pudenda ridere maluisset. Sed non deseret Luthere vicarium suum Deus, respiciet aliquando, & nunc fortasse respicit, quum patrẽ dolore quem patitur à perditissimo filio flagellat. Nam planè te, Luthere, puto flagellum Dei esse, magno sedis illius bono, magno tuo malo.

Nec satis huic sancto viro fuit, Romani Primatus caussam scriptis suis hunc in modũ defendisse, nisi etiam vnâ cum Roffensi animam pro fratribus poneret. Quod tanta constantia fecit, vt ne carissimæ quidem filiæ conspectu, quæ illi iam ad mortem properanti occurrit, à proposito abduci posset.

MORVS autẽ cũ & ex Lutheri defectione admoneretur, & lõgè antè prospexisset, quo Regis cõsilia tẽderent: toto septẽnio (quod ipse fatebatur) huic caussæ operã dedit, vt cognosceret, atq; ex Scripturis sacris, omniq; antiquitate repeteret, qd de vnius summi Pastoris,

aut

aut de Romani Pontificis Primatu perſcriptũ eſſet. Cumq; nihil eo viro ingenioſius, nihil doctius, nihil ſanctius in terris ageret, poſt ſeptennium in ea quæſtione poſitum, dicebat: Se Pontificis Romani Primatum ſemper quidem coluiſſe, velut rem orbi Chriſtiano ſummè neceſſariam: illud tamen examinandum eatenus non putâſſe, vtrum diuino, an humano iure niteretur. Nunc autem ſe nihil dubitare, quin diuino iure is Primatus inſtitutus & ſtabilitus fuiſſet. Ac de ingenio quidem & doctrina Mori tum ipſius libri, tum Eraſmus Roterodamus præclariſſimum teſtimoniũ dicunt. Sanctitatis verò id vnum inſigne ſpecimen eſto.

Cùm humanioribus literis & legibus Angliæ municipalibus operam ab ineunte ætate dediſſet, atq; à conditione mediocri per omnes honorum gradus ad ſummam Cancellariæ, ſeu Prætoris Vrbani Præfecturam peruenifſet, adeò vt Princeps Senatus, Regni moderator, ac Regi proximus eſſet, duaſq; ordine vxores, ac liberos aliquot haberet: tamen in tot Magiſtratibus adminiſtrandis, tot annis verſatus,

ac in tanto ſplendore agens, non auxit facultates ſuas, vſq; ad annuos reditus centum aureorum. Qua vna ex re meritò coniicias, quãtam in omni virtutis genere laudem promeruerit. Qui enim cùm facillimè id poſſet, tamẽ poſt aurum non abiit, nec ſperauit in pecuniæ theſauris: hic eſt Thomas Morus & laudabimus eum. Fecit enim mirabilia in vita ſua. Sed mirabiliora in morte. Maiorẽ enim charitatem nemo habet, quàm vt ponat animam ſuam pro fratribus ſuis. Ioan. 15.

Eandem Primatus Romani cauſſam Abelus & Powuellus presbyteri, Foreſtus ordinis Minorum frater, Reginaldus Brigittenſis, Carthuſiani octodecim, & Laicus quidam nomine Germanus, aliiq; complures Angli, ſub Henrico Tyranno, ſanguine ſuo tutati ſunt, iidemq; martyrij palmã adepti. Iamdiu enim Capitale in Anglia fuit, Romanum Pontificem Chriſti Vicarium confiteri.

Catharina vxor Henrici VIII. *cùm videret ſe per iniuſtiſſimam Archiepiſcopi Cantuarienſis ſententiam à Regis conſortio ſeparari, ad Pontificem Romanum Clementem Septimum*

ptimum prouocauit, qui diuortium illud inq. què tentatum esse, matrimonium verò legitimum fuisse, deliberatione prius cum omnibus orbis Christiani Academiis habita, pronuntiauit.

CARDINALEM POLVM, ET libros doctissimos conscripsisse, & damna maxima pertulisse, & labores grauissimos subiuisse, pro Ecclesiæ Romanæ Primatu.

REGINALDVS *Polus Cardinalis, pro vnitatis Ecclesiasticæ defensione, quatuor libros ad Henricum* VIII. *eiusdem vnitatis in Anglia euersorem conscripsit. In quorum secundo ait: Deum ita voluntatem suam Ecclesiæ patefecisse, vt nomen hoc nouum Ecclesiæ dederit (Isa. 62.) vocaberis voluntas mea in ea. Interroga ergo maiores tuos (Deut. 32.) & dicent tibi, Petrũ accepisse à Christo Christi in terris locum, capitis locum in Ecclesia, cui qui succedũt Romani Pontifices, eundẽ locũ teneãt.*

Post

Post autem, accuratissimam disputationem de petra, super quam Christus ædificabit Ecclesiam suam, instituens, eo argumento probat, nescire hæreticos, quid illis verbis significetur: quia modò Christum, modò fidei confessionem, modò etiam Ecclesiam dicunt illam petram esse. Ipse autem docet, Simonem Christi potestate præditum petram esse, de qua Christus (Matth. 16.) agit. In cuius rei signum nomen Simoni mutatum esse, vt qui Petrus à petra diceretur. Et cùm Christus Ecclesiam, quæ multitudine hominum constat, exædificare in animo haberet, ante omnia locutus est de lapide vno, qui tanquam caput reliquis membris prouideret: quasi planè intelligi vellet multitudinem nullam posse vllo modo consistere, nisi in vno aliquo firmaretur. Eoq; magis decedere, illam multitudinem, quæ vnitatis vinculo reliquas omnes superaret (qualis futura erat Ecclesia) ad vnius curã ac solicitudinẽ reduci. Quod ipsum Apostoli, natura illis indicante, cùm viderent: non semel præsente Christo cõtenderũt, quis eorũ maximus foret. Hanc contentionẽ de Principatu, Christus ad humi-

humilitatem eos cohortans, sic ab initio repressit, vt clarè non intelligerent; quem caterorum Principem faceret.

Sed tandem cùm eos corporali sua præsentia esset omnino relicturus, ad Simonem, quẽ petram firmam se facturum promiserat, sermonem dirigens (Luc. 22.) Satanas ait expetiuit vt cribraret vos. Cur de futuris omnium tentationibus loquens, ad vnum tantum sermonem dirigit, nisi quia is vnus caput omnium erat, nec enim id feciſſet, nisi aliquid præcipui in illo notare vellet. Quale autem id esset, verba sequentia declarant: Ego autem rogaui, vt non deficiat fides tua. Oratio Christi pro fide vnius capitis, remedium est contra communes omnium tentationes. Vnde adiecit: Tu verò conuersus, confirma fratres tuos.

Deniq; si omnes, quicunq; in Ecclesia sunt, oues Christi sunt, cùm oues Christi (Ioan. 21.) sine vlla exceptione Petro committãtur: nonne tota Ecclesia illius curæ & gubernationi sine vlla exceptione attribuitur? En Christi testamentum, en omnes suas opes quas in hoc seculo reliquit, Petri curæ commendauit. En

Dei

Dei filiis Petrum vnum neq; alium præterea tutorem relictum. Post tot secula oues Christi, Petri & eius successorum custodiæ commissas, iã à successore Petri abigere, hæretici studeant.

In tertio autem libro Ecclesiam Christi, cum synagoga Iudæorum conferens, eleganter infert: Ecclesias quæ à Romana secesserunt, non aliter ac Dathan & Abyron absorptas esse, vnamq; Petri Ecclesiam velut virgam Aaronis effloruisse, vtpote quam nulla vnquam hæresis occupauerit. Illud etiam præclarè admonet, quod vndecim Apostolis ad gentes iam dimissis, Christus hoc munus ad vnum Paulũ, quem gentium Apostolum nominauit, reuocans, eo ipso significauit, à multitudine præfectorum recessum esse, atq; omne genus humanum duobus præcipuis legatis commissum esse, Petro & Paulo, huic gentium, illi circumcisionis Apostolo. Tum autẽ, quemadmodum Paulus dixit, oleastrum oleæ, hoc est, gentes stirpi Abraham insitas esse; sic etiam res ipsa demonstrat Pauli Apostolatum, tanquam in arborem insitum, atq; ita ex duobus vnum esse effectum. Nam in Ecclesia Romana amborum

Apostolatus in vnum coaluit, quod in nulla alia Ecclesia de duobus Apostolis accidisse videmus. Omnia igitur ad Petri Apostolatum, hoc est, ad Ecclesiam Romanam tanquam ad vnã arborem sunt conducta, quo magis vnitas Ecclesiæ conseruetur, quæ arbor ex Christo viuificum humorem trahens, omnibus deinceps ramis eum dispertit.

Scripsit præterea Polus librum de summo Pontifice, in quo sic habet. c. 8. Christi vicarius, cui singulare & maximum omnium ministerium commissum est, illud nimirum, quod ad vltimum spectat hominum finem in orbe terrarũ, Ecclesiaq; gubernanda, obtinet summam ac præcipuam potestatem inter cæteros omnes Dei ministros, seu Imperatores, seu Reges, seu Principes, aut quocunq; alio nomine nuncupentur, quos etiam diuina Scriptura vocat ministros regni Dei, sed illos quidem iustitiæ potiùs quàm misericordiæ, quum vicarius Christi misericordiæ, quæ superexaltat iudicium, propriè minister sit.

Venio nunc ad damna & labores, quos pro Ecclesia Romana Polus sustinuit. Cùm enim

enim vir tam sanctus esset, vt nèq; ambitione intumesceret, cùm duobus tantùm suffragiis à Romanæ Cathedræ Principatu abesset, neque rursus animo deiiceretur, cùm in Iulium Tertium vota Cardinaliũ transiisse intelligeret, ob eamq; rem fateri debeamus, eum virum spiritu non huius mundi, sed ipsius Dei actum fuisse: plurimi omnino refert, vt sciamus, non modò quid ille senserit de Primatu Ecclesiæ Romanæ, verùm etiam quid pro eius defensione fecerit, aut etiam passus fuerit.

Quo igitur tempore Polus animaduertit, Regem Henricum, cui sanguinis ratione coniunctus erat, vsq; eò voluptatibus diffluere, vt non modò legitimam vxorem, ex qua prolem susceperat, repudiare, verùm etiam Pastorem animæ suæ Romanum Episcopum, omni potestate in Anglia spoliare vellet: patriam potiùs, quàm fidem sibi deserendam ratus, ex Anglia sponte exiuit: non certè vt exteras regiones inuiseret, sed vt conscientiæ tantum, ac saluti æternæ consuleret. Matrem igitur carissimam, cognatos amicósque, & quod amplius est, spem

ad summos honores aspirandi, non inuitus reliquit, vt Ecclesiæ vnitatem, quæ in Romana potissimùm Cathedra eminet, incolumem sibi conseruaret. Ac non multò quidem postea, cùm se à Regis Henrici pessimis consiliis abhorrere ostendisset, mox audit, fortunas primùm omnes ablatas esse, deinde læsæ Maiestatis notam, falso quidem, sed tamen publici decreti specie nomini suo inustam: matrem postremò, non tantùm ad carceres, verùm & ad mortem literarum tauſſa, quas à filio accepisse dicebatur, pertractam.

Nec ita quieuit Regis furor. Quinimò Polum vbiq; persequitur, nec aut in Galliis, aut in Belgis, vel exsulem tranquillè agere illum virum permittit, cui similem eo tempore, nec tota quidem Anglia (ob schisma quo tunc laborabat) vllo modo haberi potuit. Quinimò tam cara vnius Poli mors, Henrico Regi fuit, vt stipendia in decem menses pro quatuor millibus peditum, Senatui Cæsaris apud Belgas ea tantùm lege offerret, si vir integerrimus in homicidæ illius potestatem daretur. Quod Polus cùm intellexisset, id tantùm dixisse

xisse fertur. Henricum Regem, qui vita ista eum spoliare tantopere studeret, nihilo plus ei molestiæ afferre, quàm si quis dormitum ire cupienti vestem detrahat. Hactenus de Poli scriptis & periculis pro sede Apostolica susceptis dictum est. Quomodo enim Angliæ ad Ecclesiæ vnitatem reuocandæ minister fuerit, id suo postea loco narrabitur.

QVOT ET QVANTI TVM EPIscopi, tum alij tam Ecclesiastici, quàm nobiles & illustres in Anglia, Hybernia & Scotia viri, dignitatem, fortunas, patriam, libertatem, ac deniq; vitam, Elisabetha apud Anglos regnante atq; hæresim profitente, amiserint, vt ne cogerentur Pontificis Romani Primatum abiicere atque abiurare.

HENRICVS VIII. *Angliæ Rex, vt Annam Bolenam in Catharinæ vxoris suæ adhuc viuentis locum introduceret, Pontificis Ro-*

mani ab eo diuortio abhorrentis potestatem ex Anglia eiicit, quam Pontificiam potestatem Regina Maria Catharinæ filia, vt desereret adduci nunquam potuit, etiamsi mors, viuente adhuc Henrico eius Patre, ob eam tantam illi fuisset intentata. Cùm igitur Deus Mariam Regno Angliæ præfecisset, illa honorem Sedi Apostolicæ debitum, publico Regni assensu reddendum curauit, vt iam antè explicuimus.

Maria verò sine liberis mortua, cùm Elisabetha Annæ Bolenæ filia Regium thronum occupâsset: mox de eiicienda Pontificis Romani auctoritate cogitare cœpit, nec iniuria. Videbat enim si Primatum Romanæ Cathedræ agnosceret suo, matrisq; suæ honori derogatum iri, quam illa Cathedra non legitimè nuptam Henrico Regi fuisse pronunciauerat. Ne igitur aut matrem illegitimè Regi nuptam, aut seipsam, viuente adhuc priore eius Regis coniuge, illegitimè natam fateretur: maluit Sedi Apostolicæ in æternum stanti, atque adeò florenti, repudij libellum dare, quàm breui perituro honori suo quicquam detraxisse videri. Conocatis igitur publicis Regni Comitiis, cùm

ad

ad Regni ordines de Papatu deserendo, & hæresi stabilienda retulisset, quanquam dederat operam, vt non fere alij ad ea Comitia conuenirent, quàm quidam antè abhorrerent à Catholica fide, tamen quia Episcopos & optimates ab illo conuentu excludere non potuit, postquam omnes neruos intendisset, vix tandem obtinuit, vt hæreticorum partes constantiam Catholicorum, vel solis tribus suffragiis superarent. In tam exiguo momento salutis æternæ ratio apud Anglos pependit illo tempore. Ac tunc quidem Episcopi, & cæteri qui aderãt Prælati, cùm essent viri grauissimi, atq; ab omni crimine immunes, ad vnum omnes, huic impio decreto restiterunt.

Nobilissimus etiã Baro & Vicecomes D. Antonius Brunus de Monte Acuto, liberè copioseq; exposuit, quãto dedecori ea res toti Regno futura esset, si cùm paucis antè annis Sedi Apostolicæ reconciliatũ fuisset, ob eamq; rem, vsq; ad vrbẽ Romã legationẽ publicã misisset, nũc iterũ ab eiusdẽ Sedis vnitate sponte sua resiliret: nec dedecus modò, verùm etiã ingẽs periculũ in ea re esse, si fortè sedes Apostolica ob tanti sceleris

vindictam, excommunicatis hæreseos auctoribus, Regnum ipsum gladio, & direptioni vicinorum Principum, exponeret. Quo tunc in statu & publicas & priuatas res suas fore arbitrarentur? Se quidem vnum ex iis legatis fuisse, qui Paulo Quarto Pontifici Romano debitam obedientiam publicè, tum præstitisset ipse, tum totius Angliæ & Hyberniæ nomine eandem in posterum sartam tectam conseruandã esse promisisset; nec sibi iam integrũ esse, vt aliter vnquam faceret aut statueret. Rogare igitur optimates, vt fidei ab se nuper datæ memores, retinerent illius Pontificis cõmunionem, cuius auctoritate religionẽ Christianam & primùm accepissent, & perpetuò conseruâssent. Hæc illo apud optimates cum magna ingenij, fidei, constantiæq; laude perorante, interim Ioannes Storæus Iurisconsultus, vir ingenio, doctrina, & longo rerum gerendarum vsu excellens, eandẽ caussam apud inferiorum ordinum viros diligenter accurateq; egit, multa interponens, tum de necessitate vnius summi capitis in Ecclesia, tum de longa & maximè diuturna maiorum consuetudine,

ne, qui Romanam ſedem, velut Apoſtolorum Principis Cathedram, ſemper omni obſeruantia coluiſſent.

Porro cùm ob contraria Reginæ ſtudia nec hi viri, nec alij, qui eandem cauſſam fouebant, quicquam proficerent: id demum reſtabat, vt Epiſcopi omnes recuſarent Eccleſiis ſuis præeſſe in ea Republica, quæ à capite Catholicæ communionis defeciſſet. Omnes igitur ſedibus ſuis abdicati, vel in exilium ſponteneum iuerunt (quæ ſors obtigit etiam Thomæ Goldvuello Reuerendiſſimo Epiſcopo Aſſaphenſi) vel in cuſtodiam, alij priuatam, alij publicam, traditi, Pontificis Romani Primatum glorioſiùs confitebantur & prædicabant iam vincti, quàm liberi & ſoluti potuiſſent. Nam vt Apoſtolus de ſeipſo dicebat (Philip. 1.) non parum lucri acceſſit Euangelio, dum vincula eorum, qui ob Chriſtum perpetiuntur, manifeſta fiunt in omni Prætorio, adeò vt plures etiam ex fratribus in vinculis eorum confidentes, abundantiùs auderent ſine timore verbum Dei loqui.

Ac ſanè, vt ne id quidem prætermittam,

postquam Episcopi & cateri Theologi atq; Ecclesiarum Cathedralium presbyteri Canonici, tum vincula, tum mortem in carceribus ob asserendum summi Pontificis Primatum subiuissent: diuinitus factum est, vt Angli Catholici, qui apud Belgas sub Regis Catholici clientela agebant, auderent liberius veritatem fidei suæ, non verbis modò, sed scriptis etiam cõfiteri. Quo in genere facilè princeps exstitit Thomas Hardingus sacræ Theologiæ Professor, qui Iuellum Pseudoepiscopum Sarisburiensem inueniliter exsultantẽ ita repressit, vt cùm Iuellus palam in suggestu affirmâsset se Catholicæ fidei subscripturum, si locus aliquis aut è Scriptura sacra, aut ex Patribus, qui primis sexcentis annis vixissent, proferretur, in quo Pontifex Romanus diceretur vniuersalis Ecclesiæ caput (de aliis enim articulis iam non ambigimus) mox Hardingus librum doctissimum Anglico idiomate conscribens, docuit inter cætera, Damasum Pontificem Romanum ab Ambrosio (in Commentariis 1. ad Tim. 3.) vocatum esse Rectorem eius Ecclesiæ, quæ domus Dei, & columna ac firmamentum veri-

tatis

tatis ab Apostolo dicitur. Neq; enim dubium est, quin & Rector idem sit, quod caput, & illa fuerit vniuersalis Ecclesia, quam Apostolus eo in loco describit. Romanus igitur Pontifex, qui est Rector domus Dei, qui est columna & firmamentum veritatis, idem vtiq; vniuersalis Ecclesiæ caput exsistit. Multa etiam alia in eandem sententiam ex Cypriano, Athanasio, Augustino, Hieronymo, aliis Patribus Hardingus in medium protulit, quæ luellum eò tãdem redegerunt, vt per edictũ Regium curaret, eiusmodi libros interdicẽdos & abdicandos, adiecta etiã mulcta & minis terrore plenis, si quis eos apud se tenere deprehẽderetur.

Hardingi exemplum secuti sunt alij Theologi complures, inprimis Thomas Dormannus, & Ioannes Martialis, pòst autem Hugo Heskinus sacræ Theologiæ Professor, Ioannes Rastellus, Nicolaus Sanderus, Gulielmus Alanus, Thomas Stapletonus, & Robertus Poinizeus: qui omnes, vbi occasio tulit, eundẽ Pontificis Romani Primatum, & confessi sunt egregiè, & rationibus tum è sacra Scriptura, tum ex auctoritate Patrum, & vsu rerum

peti-

petitis, vehemẽter corroborárunt. Quod Argumentum Thomas Stapletonus omnium copiosissimè tractauit in eo libro, quem omni & eloquentia & doctrina refertum contra Hornum Pseudoepiscopum Vintonien sem edidit. Hæc non esse omittenda hoc in loco putaui, vt aliæ nationes scirent, non Angliam vniuersam ita recessisse à Romani Pontificis obedientia, quin optimi quiq; & doctissimi viri adhuc persistant, ac in æternum permansuri sint, in sancta sedis Apostolicæ obseruantia atq; communione. Quam sedem in hoc exsilio nostro benignam sanè matrem experti sumus, vt verè appareat, hanc esse ac manere prorsus eandem, quæ olim fuit, quum ad eam veluti ad Catholicæ communionis portum confugerunt Athanasius & Petrus Alexandrinus, cæteriq; Episcopi Catholici per Vandalos ex Africa electi. Proprium enim petræ ac rupis solidæ est, alios minores lapides mole sua sustentare, ac locum, vbi securè quiescant præbere.

Qui autem pro Apostolicæ Cathedræ Principatu confitendo, vel in vinculis domi, vel in exsilio foris, partim vsq; ad mortem perstiterunt,

runt, partim vsque ad hodiernum diem detinentur, hi sunt:

Edmundus Bonnerus, Londinensis.
Ioannes Vitus, Vintonienſis.
Cuthbertus Tonſtallus, Dunelmẽſis.
Ogletthorpus, Carleolenſis.
Pateus, Vigornienſis.
Baynus, Lichfeldenſis.
Thurlebeus, Elyenſis.
Polus, Petroburienſis.
Burnus, Bathonienſis.
Scotus, Ceſtrienſis, in exſilio defunctus.

} Epiſcopi Angli, aut in vinculis, aut exſilio vita defuncti.

Hethus, Eboracẽſis Archiepiſcopus.
Vvatſonus, Lincolnienſis.
Troblefildus, Exonienſis.
Thomas Goldvuellus, Aſaphenſis, Romæ exſulat.

} Epiſcopi Angli adhuc in cuſtodia detenti, aut exſules, ed ſuperſtites.

Richar-

Richardus Creueus, Archiepiſcopus Armacanus.
Mauritius, Archiepiſcopus Caſſelenſis.
Gulielmus VValſius, Medenſis Epiſcopus.
Thomas Leurus, Darenſis.
Thomas Ternanus, Roſſenſis.
Redmundus Epiſcopus Alladenſis.

} *Epiſcopi Hiberni aut vincti, aut exſules.*

Ioannes Hamiltonus, Archiepiſcopus S. Andreæ.
Iacobus Beron, Archiepiſcopus Glaſconenſis.
Gulielmus Cheiſolne, Epiſcopus Dumblanenſis.
Ioannes Leſlie, Epiſcopus Roſſenſis.

} *Epiſcopi Scotiæ ſedibus eiecti.*

D. Fek-

D. Feknamus Monachorũ S. Benedicti Abbas, in carcere adhuc agit.

Mauritius Chaceus Carthusianorũ Prior, cũ suis omnibus in exsilio agit.

VVilsonus Carthusianorum de Monte Gratiæ Prior.

Catharina Palmera Monialium D. Brigittæ Abbatissa, cum Hugone Huberto, eiusdem ordinis generali confessore, ac reliquis fratribus & sororibus suis, locũ exsilij sui prope Antuerpiam in Brabantia sortitur.

Elisabetha Cresnera Monialiũ D. Dominici Priorissa cum suis apud Brugenses agit.

Franciscani per inferiorem Germaniam dispersi in exsilio agunt.

Religiosorũ ordinum Archimãdritæ & Priores tum Angli, tum Scoti ob fidem suis sedibus pulsi.

Richar-

Richardus Shelleus ordinis D. Ioannis in Anglia Prior, cum fratre suo Iacobo eiusdem ordinis milite, in exsilio agit.
Georgius Dureius, Dunfermlemensis, Abbas Scotus.
Abbas etiam de Neuhall, Scotus.

Religiosorum ordinum Archimandritæ & Priores tũ Angli, tum Scoti ob fidẽ suis sedibus pulsi.

D. Henricus Colus, Ecclesiæ Londinensis.
D. Edmundus Stuardus, Ecclesiæ Vintonensis.
D. Reginaldus, Ecclesiæ Exoniensis.
Robertsonus, Dunelmensis.
Setholandus, Vigornensis.
D. Ioãnes Ramrigius, Lichfeldiensis.
D. Ioãnes Harpsfildus, Nordouicensis.
Henricus Ioliffus, Bristoliensis.

Decani Cathedralium in An-

D. Ioan-

D. Ioannes Boxollus, Vindeliſorienſis.
Daniel, Herfordenſis.
Petrus VVhitus, VVaterfordienſis.
Thomas Moeranus, Corcenſis.
Dauid Hurle, Iemlacenſis.

} glia Eccleſiarum.

D. Nicolaus Harpsfild, Cantuarienſis.
D. Dracottus, Eboracenſis.
Richardus Petreus, Bokingamiæ.
D. Chedſeus, Middelſexiæ.
Maruinus, Surrienſis.
Fitz Iacobus, Bathonenſis.
D. Albanus Langdalus, de Leuuis.
Taylerus, Ciceſtrienſis.
Hodſonus, Lincolinenſis.
Ioannes Hanſonus, Richmundenſis.
Robertus Perceuallus, Ceſtrienſis.

} Archidiaconi vel

Robertus Monensis in VVallia.
Luttrellus, Archidiaconus Medensis in Hybernia. } *vincti, vel exsules.*
Thomas Chone, VVaterfordiensis, ibidem.

Belserus, Collegio D. Ioannis in Oxoniensi Academia.
Elius, eius successor in Collegio.
Slithurstus, Collegio S. Trinitatis.
Henricus Henshaus, Lincolniensi Collegio.
D. Georgius Bullocus, Collegio S. Ioannis in Cantabrigia.
D. Ioannes Yongus, Collegio Penbrukensi. } *Studiosorum Collegiis vel in Oxonio, vel in Cantabrigia Prefecti partim vincti,*
Edmundus Cosin, Collegio S. Catharinæ.
Thomas Pecok, Collegio Reginæ.
Gulielmo Taylerus, Colleg. Christi.
Thomas Redmãnus, Collegio Iesu.
Thomas Bayleus, Collegio de Clare.
Laurentius Vausæus, Collegio Mãcestriensi.

Guliel-

Gulielmus Martialis, Aulæ S. Albani.
Ioannes Smithæus, Collegio regali in Oxonio.
Hodgesonus, Collegio Reginæ in Oxonio.
} & vita defuncti, partim exsules.

Hillus, Ecclesiæ Cantuariensis Canonicus.

Ardenus.
Mauritius Clenok.
Palmus.
D. Setonus.
D. Mortonus.
Henricus Bouel, in Ecclesia Suthuuellensi eiusdem Diœceseos.
} Ecclesiæ Eboracensis.

D. Thomas Darbisherus.
VVillertonus.
Cosinus.
Moruinus.
} Ecclesiæ Londinensis.

Thomas Hidus.
Langrigius.
Bilsonus.
} Ecclesiæ Vintoniensis.

} Canonici Cathedralium Ecclesiarum ob Sedis Apostolicæ Primatū, vel in custodia defuncti, vel adhuc vincti, aut exsules.

Saluinus.
Dantonus.
Tutinus.
Nicolaus Marley.
} Ecclesiæ Dunelmensis.

D. Faucetus.
Robertus Manerus
Gulielmus VVillus.
Thomas Villerus.
} Ecclesiæ Lincolniensis.

Thomas VVilsonus.
Gulielmus Colinvuod.
} Ecclesiæ Cestriensis

D. Heskinus, Cancellarius.
D. Thomas Hardingus, Thesaurarius.
Ruardus Dominicus.
Dauid Powellus.
Faulerus.
} Ecclesiæ Sarisburiensis.

Canonici item Cathedralium Ecclesiarum, ab Sedis Apostolicæ Primatum, vel in custodia defuncti, vel adhuc vincti & exsules.

Ioannes

Canonici item Cathedraliū Ecclesiarū, ob Sedis Apostolicæ Primatū, vel in custodia defuncti, vel adhuc vincti, aut exsules.

Ioannes Bicardikus.
Edouardus Cartfordus.
Gilbertus Burnfordus.
Egidius Capellus.
Ioannes Hemingus.
Huchinsonus.
} Ecclesiæ Bathonensis.

Bemūdus, Cācellarius.
Edouardus Godsaluus.
Thomas Stapletonus.
} Ecclesiæ Cicestriēsis.

Thomas Nutom.
Ioannes Blaxtonus.
Gualterus Muggus.
} Ecclesiæ Exoniēsis.

Richardus Ludbius, Ecclesiæ Herefordensis.

Harcottus, Ecclesiæ Nordouicēsis.

Gulielmus Dalby, Cancellarius Ecclesiæ Bristoliensis.

D. Richardus Smithæus.
D. Treshamus.
} Ecclesiæ Oxoniensis.

Morganus Philippus, Præcentor Ecclesiæ Meneuensis.

Non sic autem res accipienda est, velut hi soli Ecclesiarum Cathedralium Canonici, quos hoc in loco adscripsi, ob Sedis Romanæ cõfessionem, patria, opibus, libertate, aut vita priuati fuerint. Nec enim dubito, quin alij præterea valde multi hanc laudem meriti sint. Sed illos ego recensui, quos aut ipse noueram, aut ab aliis hac dignitate motos esse acceperam. Presbyteri verò Parochiales, & alij Clerici, qui ob retinendæ Sedis Apostolicæ communionem, vel in vinculis defuncti, vel adhuc vincti, vel in exsilium ire coacti sunt, multò difficiliùs enumerari possunt. Sed tamen ne ordo ipse, si penitus prætermittatur, iniuriam sibi factam existimet: eos hic adiungam, de quibus me audire contigit.

Edouardus VVilliamsonus.
Gulielmus Sotton.
Gretus.
Hartus.
Ioannes Cubbidgus.
VVoddus.

} *Presbyteri in carcere aut defuncti, aut ad-*

Ionso-

Ionſonus.
Ramſeius.
Georgius London. } huc detenti, ob Primatus confeſſionē.

Clemens Burdettus.
Edmundus Hargattus,
Thomas Dauys.
Gregorius Bellus.
Laurentius VVebbus.
Robertus Paynus.
Nicolaus Langrigius.
Richardus Adamus.
Ioannes Peritonus.
Thomas Cranus.
Richardus VVodlock.
Richardus Iacobi.
Thomas Haukins.
Crocus.
Grangerus.
Gulielmus Giblettus.
Coquus.
Hugo Tenant.
Thomas Palmerus.
Thomas Atkinſonus. } Presbyteri item beneficiis ſuis exſuti, aut in exſilio degentes, ob Primatus Romanicō-feſſionem.

Pilus.
Colinus.
Redus.
Durſtonus.
Edouardus Chamberus.
Simon Belloſtus.
Kingus.
Rogerus Bobettus.
Robertus Ionus.
Ioannes Fezardus.
Gulielmus Shepardus.
Richardus Biſhop.
Ioannes Bervvikus.
Martinus.
Antonius VVilkinſon.
Courtmillus.
Richardus Prattus.
Gulielmus Atkinſus.
Heivvardus.
Harperus.
Ioſephus.
Ioannes Feltonus.
Stephanus Markus.
Ioannes Oliuerius.

Presbyteri item beneficiis ſuis exuti, aut in exſilio degentes, ob Primatus Romani cõfeſſionem.

Guliel-

Gulielmus Greshoppus.
Thomas Kirtonus.
Edouardus Brumbrogus.
Henricus Alvvayus.
Ioannes Raſtellus.
Suthbertus Vauxeus.
Edmundus Brunus.
Georgius Storeus.
Guilhelmus Smithæus.
Grenvvellus.
Clemens.
Petrus de Southvvarmborough.
Edouardus Taylerus.
Gulielmus VVoddus.
Knightus.
Ioannes Raſtellus.
Ioannes Daniſterus.
Hauardus.
Thomas Fremannus.
Philippus.
Ioannes Fuccius.
Antonius Gardinettus.
Ioannes Bradshaus.

Presbyteri item beneficiis ſuis exuti, aut in exſilio degentes, ob Primatus Romani cõfeſſionem.

Minuerus.
Robertus Kentus.
Iakſonus.
Henricus Gillus.
Ioannes Redshaus.
Alanus Cheuerie.
Richardus VViſtus.
Leonardus Stopius.
Ioannes Dalus.
Edmundus Lyſterus.
Ioannes Boltonus.
Thomas Hamedinus.
Henricus Pius.
Dauid de Skenthriſt.
Tomſonus.

} Presbyteri item beneficiis ſuis exſuti, aut in exſilio degentes, ob Primatus Romani cõfeſſionem.

Dauid VVolfius.
Edmundus Tannerus.
Thomas Povuerus.
Petrus Dillonus.
Ioannes VVhitus.
Petrus Fitzgerot.
Bernardus Kerulanus.

} Sacerdotes Hyberni ob Primatum vincti, aut exſules.

Ada-

Adamus Kingorn.
Ioannes Gray.
Andreas Gray.
Gulielmus Meldrom.
Iacobus Fynlason.
Iacobus Chalmer.
Ioannes Chalmer.
Georgius Zong.

} Sacerdotes Scoti, ob Primatum beneficiis suis priuati, aut exsules.

Eos præterea qui honestum locum in Collegiis vtriusq; Academiæ sortiti, & eodem ob fidem Catholicam per hos duodecim annos, eiecti sunt, non minus trecentis fuisse verè dixerim, quos hîc singulos recensere nolui, partim ne tædio Lectorem afficerem, partim quia difficulter nomina singulorum addiscerem. Quos tamen aut publicè legendo aliis præiuisse, aut insignẽ literarij honoris gradum, quandoq; ascendisse intellexi, non putaui prætermittendos.

Nicolaus Sanderus, qui tanquam Regius Professor Ius Canonicum suo iure in Oxonio publicè prælegit, ei loco & muneri ob fidem reseruandam renuntians, & postea sacræ Theologiæ Professor factus, librum de visibili Monar-

Monarchia Ecclesiæ ad communem vtilitatem conscripsit.

Gulielmus Zonus in Cantabrigia, Iuris Ciuilis Regius Professor, fidei caussa eo officio carere elegit.

Georgius Ethrigius Græcarum literarum in Oxonio Regius Professor, ob fidem & eo munere priuatus, & in carcerem coniectus fuit.

D. Babingtonus.
D. Carterus.
D. Sedgius.
D. Nicolaus Mortonus.
D. Carolus Parkerus.
D. Richardus Hallus.
D. Gaspar Heiwodus.
D. Gulielmus Alenus.
D. Thomas Stapletonus.
D. Simon Symson, Scotus.
D. Edmundus Hayus, Scotus.

Doctores S. Theologiæ, ob fidem aut beneficijs priuati, aut exsules.

D. Ioan-

D. Ioannes Storæus.
D. Richardus Micheus.
D. Edmundus VVindã.
D. Ioannes Pauleus.
D. Gulielmus Knottus.
D. Audoenus Ludouicus, hodie in Duacensi Academia Regius Professor.
D. Thomas Butlerus.
D. Richardus Vitus.

} *Iuris Ciuilis & Canonici Doctores, aut in vinculis defuncti, aut adhuc vincti, aut exsules.*

D. Ioannes Frierus Pater, in carcere mortuus.
D. Ioannes Frierus Filius, exsulat Patauij.
D. Nicolaus Carrus.
Thomas Vauaserus.
D. Ioannes Clemens, exsul.
D. Henricus Blaknodeus, Scotus.
D. Richardus Smithæus.
D. Edouardus Atsons.

} *Doctores artis Medicinæ in confessione Romani Pontificis constantes.*

Richar-

Richardus Bernardus.
Gulielmus VVilsus.
Thomas Dormannus.
Richardus Flemingus.
Gregorius Bellus.
Ioannes Martialis.
Nicolaus Quemerford.
Gulielmus Pomrellus.
Thomas Darellus.
Ricardus Bristous.
Ioannes VVhitus.

} *Licentiati Theologiæ.*

Fremannus S. Pauli in vrbe Londinensi.
Ioannes Harrisius, in Bristoliensi.
Benedictus, in Saxisburiensi.
Gulielmus Gooddus in VVellēsi.
Plumtreius, in Lincolniensi.
Ioannes Fennus, apud memoriā S. Edmundi.
Ioannes Potzus in Leicestrensi.
Thomas Iuisonus, in ciuitate Dunelmensi.

} *Ludimagistri ob Primatus confessionem, officio suo abdicati.*

Seba-

Sebastianus in Cathedrali Ecclesia Londinensi.	*Magistri Musices officio suo ob Primatus confessionem eiecti.*
Thornus in Metropoli Eboracensi.	
Prestonus, in oppido Vindelisoriensi.	

Omitto studiosorum planè maximam multitudinem, qui ob Primatus Romani confessionem partim rapti sunt in vincula, partim in exsilium acti, partim suis Collegiis eiecti. Caterùm ne soli Clerici videantur istam in fide profitenda constantiam tenuisse, commemorabuntur etiam aliquot Illustrium Laicorum exempla, in eodem genere.

Henricus VVrisleius, clarissimus Comes Suthantonensis, ætate iuuenis, fidei confessione aliis natu maioribus tam insigniter prælucet, vt ob eam præcipuè rem, licet alia specie obtenta, in custodiam sit missus.	*Illustres Laici*
Geraldus Desmoniæ in Hybernia Comes, Catholicæ fidei semper studiosissimus,	

ob fidem Catholicã & Romanæ Sedis Primatum, aut in custodia defuncti, aut vincti, aut exsules, aut officiis suis, & dignitate priuati.

sissimus, & propterea hæreticis inuisus, iã diu in vinculis detinetur.

Henricus Parkerus illustris Baro, Dominus de Morleo, cũ in Anglia fidem Catholicam liberè profiteri non posset, sponte in exsilium se contulit, iamq; Brugis, cum duobus fratribus suis, & reliquo Comitatu agit.

Ioannes de Mordant, illustris Baro, in vincula ob Catholicam fidem in Anglia coniectus est.

Inclytus Baro Scotiæ Dominus de Seton, cùm Catholicus semper esset, ob eamq; caussam Mariæ Serenissimæ Scotorum Reginæ, quæ & ipsa fidem Catholicam omni obseruantia colebat, summo studio adhæresceret: captus, & in vincula ductus, carceris tædium pluribus annis sustinuit, donec ad postremũ Iacobo Spurio interfecto, è custodia liberatus est, à quo tempore iam iterum Reginæ suæ fidele obsequiũ

tam

tam domi quàm foris præstat.

Nobilis Baro de Slan, Hybernus, ob fidei confessionem vincula persæpe sustinuit.

Edouardus VValgrauius, Equestris ordinis vir, & à Consiliis Reginæ Mariæ, cùm ob fidei Catholicæ confessionem in vincula duceretur, atq; aliis vinctis tam verbo exemploq; suo solatium, quàm facultatum suarum largitione opem assiduam ferret, ex fœtore carceris in morbum incidens, martyrij palmam adeptus est.

Franciscus Englefildus Equestris ordinis vir, & à Consiliis Reginæ Mariæ, cùm ob Catholicæ fidei studium, statim ab initio Regni Elisabethæ, mare transisset, reuocatus postea domum, elegit potiùs & patria, & prædiis suis amplissimis carere, quàm à fidei suæ confessione discedere. Cumq;

Illustres Laici ob fidem Catholicã & Romanæ Sedis Primatũ aut in custodia defuncti, aut vincti, aut exsules, aut officiis suis & dignitate priuati.

domi pupillis Regiis Præfectus fuisset (quod munus apud Anglos honorificum inprimis, & amplũ habetur) hoc idem officium domi ademtum, foris per hos duodecim annos exercuit, non iam erga regios, sed erga pupillos Dei, quos fouere, & suis opibus pascere nũquam destitit.

Robertus Peccamus, Equestris ordinis vir, & à Consiliis Reginæ Mariæ, cùm aliquot annis in exsilio spontaneo sanctè vixisset, mortuus est Romæ, quo se ob fidem suam confitendam cum manifesto fortunarum omniũ domi amittendarum periculo cõtulit.

Edouardus Carnus, Equestris ordinis vir, pro Maria Regina ad Pontificem Romanum Legatus, post eiusdem Mariæ obitum, recusauit in Angliam tunc schismaticam reuerti, sed Romæ Catholi-

Illustres itẽ Laici, ob fidem Catholicã & Romanæ Sedis Primatũ aut in custodia defuncti, aut vincti, aut exsules, aut officiis suis & dignitate priuati.

tholicam fidem tam ſuo, quàm Catholicorum Angliæ nomine præclarè confeſſus eſt vſque ad mortem ſuam.

Thomas VVhitus, Equeſtris ordinis vir, qui Reginæ Mariæ fuerat à ſupplicibus libellis, illa mortua fidem Catholicam retinuit, officium publicum amiſit. Hic idem vir in illis Comitiis, quæ ſub Eliſabethæ regno prima fidem Catholicam reiecerunt, Deum hominesq; palam conteſtatus eſt, ſi hoc æquum videretur, vt religionem miraculis inchoatam, perpetua grauiſſimorum Principum ſucceſſione ſtabilitam, Conciliis generalibus auctam, & vetuſtate corroboratam, par eſſet abrogari ab adoleſcentibus, qui ne barba quidem adhuc potiti eſſent.

Item illuſtres Laici, ob fidē Catholicam & Romanæ Sedis Primatū, aut in cuſtodia defuncti, aut vincti, aut exſules, aut officiis ſuis & dignitate priuati.

Thomas Fitzherbertus.
Thomas Mettamus.
Ioãnes Southvuort.
Thomas Stradlingus.

} Equestris ordinis viri, ob Primatus Romani fidem in custodia detenti.

Gulielmus Rastellus, Ciuilium & Criminalium caussarum Iudex, cùm priùs sub Edouardo Sexto exsulans, vxorem suam Louanij sepeliisset; nunc iterum sub Elizabetha in exsilium spõte rediens, Louanij sanctissimè diem suum obiit, & in eodem sepulchro cum vxore sepelitur.

Thomas Copleius, vir tam generis nobilitate, quàm pietatis & doctrinæ laude insignis, cùm in Comitatu Surrensi publicæ paci procurandæ præfectus fuisset: patriam, officium, & patrimonium satis amplum ob Romani Primatus

} Item illustres Laici, ob fidẽ Catholicam & Romanæ Sedis Primatũ, aut in custodia detetus

tus confessionem dimisit, iamq; in exsilio agit.

Thomas Shelleus, cùm in Comitatu Hantonẽsi præfuisset paci publicæ, ne si in officio mansisset, Primatum abiurare cogeretur, sponte in exsilium se cõtulit, quem tres ipsius filij non ita multò pòst comitati sunt, quorum vnus etiam ad Carthusianorum ordinem se contulit.

Ioannes Gageus, nobilis viri filius, nobilis ipse vir, cùm patrem suum iam ætate confectum (qui multis honorum gradibus insigni cũ laude in Repub. perfunctus erat) ob fidei Catholicæ confessionem omni honore spoliatum vidisset, honorificeq; sepulturæ tradidisset, seipsum vnâ cum Margaretha prudentissima & castissima vxore sua, cum fratribus, ac reliqua familia in Belgium recepit, malens Deo patre foris in cõscientia pura frui, quàm patrimonio amplissimo domi cum timore gehennæ vti.

functi, aut vincti, aut exsules, aut officiis suis & dignitate priuati.

Ac ne si proprias singulorum laudes con-

scriberem, ea res infiniti laboris futura esset: deinceps nuda ceterorum nomina proponam, quos ob fidem Catholicam, aut carcerem, aut exsilium passos esse, aut à locupletissimis testibus accepi, aut ipse cognoui.

Thomas Rousus.
Ioannes Sacheuerellus.
Thomas Roperus.
Ioannes VVestonus.
D. Husseus.
Gulielmus Treshamus.
D. Maio.
Michael Harus.
Dauid Stradlingus.
D. Smithisonus.
Ioannes VVhitmore.
Gulielmus Hough.
D. Curson.
D. Standon.
Petrus Groutus in carcere mortuus.

Viri Nobiles ob fidem Catholicam in custodiam missi.

Ioannes Talbottus.
Humfridus Sheltonus.
Ioannes Lidsus.

Thomas

Thomas Vachellus.
Thomas Harnæus.
Franciſcus Patous.
Robertus Gylius.
Georgius Chamberlanus.
Simon Norvvichus.
Edouardus Parkerus.
Richardus Shelleus.
Richardus Hopkineus.
Dominicus Vaughanus.
Gerardus Marinus.
Thomas VVottonus.
Gulielmus Seburnus.
Ioannes Digbius.
Georgius Neuellus.
Gabriel Dionyſius.
Ioannes Hayvvodus.
Thomas Perdeaxus.
Rogerus FitZvvilliamus.
Thomas Redmannus.
Robertus Redmannus.
Edouardus Alpertus.
Aplebeius.
Humfridus Sanfordus.
Ludouicus Barlous.

Viriitẽ Nobiles, ob fidem Catholicam in exſilio degẽtes.

Qui autem in Anglia degentes ab omni cum hæreticis communione, tam in Sacramẽtis, quàm in precibus abstinent, præterquam quod infiniti sunt, nec enumerari facilè à quoquam possunt, etiam tutum illis non est, vt hoc in loco detegantur, ne per eam occasionem, citiùs eos ad pœnam rapi contingat. Ceterùm quia etiam fœminæ repertæ sunt, quæ fidem intrepidè vsq; ad vincula & mortem confiterentur, nec illas oportet prætermittere.

MARIÆ SERENISSIMÆ SCOtorum Reginæ constantia in fide Catholica tuenda.

PRIMAM in hoc genere laudem Maria, per Dei gratiã, Serenissima Scotorum Regina promeretur, quæ ob Catholicæ fidei studium & amorem, à subditis suis hæreticis primùm odio habita, deinde in carcerem iniquissimè conjecta est. } *Illustrium fœminarũ*

Cumq;

Cumq; ex illa custodia vnius adolescentis opera, non sine quodam miraculo, educta esset: iterum à subditis suis bello petita, & in Angliam fugere coacta, ibi hæreticam immanitatem denuò subiit, non hospes apud hospitem tuta, licet priusquam in Angliam ingressa esset, fides ei multis verbis & munusculis de securo ingressu data fuisset. Porrò dum in Anglia degit, hæc ei conditio delata dicitur, vt si hæresim, quæ iam in Anglia regnat, sese confirmaturam sponderet, proxima Regni hæres in Comitiis publicis declararetur. Illa verò Catholicam fidem sibi antiquiorem esse Regno suo respondit, verè fortis mulier, & digna quæ à subditis hæreticis tot modis oppressa, Catholicis demum populis præsit. Quanquam sanè maius quiddam mihi esse videtur, pro fide Catholica pati,

constantia in fide Catholica tuenda.

quàm in fide Catholica regnare.

Nobilis vidua, Domina Iana Dormera, Auia Illustrissimæ Ducissæ de Feria, cùm patriam suam hæresi occupatam videret, exsilium sponte subiens, per hos duodecim annos ita a Louanij egit, vt non solùm seipsam à schismate omni contineret, sed etiam pes claudo, oculus cæco, baculus infirmo facta sit, verè mater pupillarum, & viduarum patrona.

Illustrium fœminarũ constantia in fide Ca-

Virorum insignium Equestris ordinis vxores, in vinculo ob fidei confessionem coniecta.

Domina VVhartona.
Domina VValgrauia.
Domina Carevu.
Domina Mettama.
Domina Broka.

Graues Matronæ ob fidem

VVilkinsona.
Malena.
Fremanna.
Ioanna Stubs.
VVilliamsona.
Ioanna Storea.

Doro-

Dorothea Harrisia, Margaretæ Moris filiæ quondã ancilla, nunc Ioannis Harrisij vxor, quæ & ipsa Moro tunc morti adiudicato obuiã occurrens cũ Domina, vltimũ ab ipso oſculum in hac vita tulit: cuius truncatum capite corpus paulò pòſt Domina famulata, & linteo inuoluit, & ſepulchro vnâ cũ Margaretha Clemẽtis officiosè impoſuit.

aliquando aut vinctæ, aut exſules.

tholicatuenda.

Virgo quædam nomine Sandra, Ioannis Cublei ciuis Herefordiæ filia, cùm annorum fere quindecim eſſet in carcerem à Scoreo Pſeudoepiſcopo coniecta, in fide permanſit vſq; ad mortem, cuius cauſſam ex carceris fœtore hauſiſſe creditur.

Nec

Nec tantùm singuli homines, verùm etiam integræ familiæ domũ ac patriam reliquerunt, vt Sedis Apostolicæ vnitatem non desererent.

Quo in numero facilè primas tenet Shelleorum antiqua stirps & clara cognatio. Eius enim nominis & sanguinis fratres primùm tres, hoc est, quotquot supersunt: deinde alij tres patrueles in exsilio voluntario agunt.

Quos in ea virtutis laude comitatus vir optimus & præstantißimus Humfridus Sheltonus, vnâ cum vxore, liberis, omniq; familia Cameraci agit.

Georgius Tyrellus, cum duobus filiis Anglium reliquit, vt Ecclesiæ Dei adhæreret.

Gulielmus Stapletonus, cum vxore, liberis & nepotibus ex Anglia exiuit, vt ex Ecclesia Romana & Catholica non exiret.

Integra familia Regnum An-

Ioannes Harrisius, quondam

à Se-

à Secretis insigni Martyri Thoma Moro, cum vxore, liberis, & familia, eandem crucem sustulit, & insigni cum patientia portat.

Ioannes Foulerus, Harrisij filiam in vxorem duxit, qui & ipse cum liberis & familia Louanij agit, vir Græcè Latinéq; doctus.

Nec mihi fas est Elisabetham Gulielmi Sanderi olim vxorem, nunc viduam, hac eadem laude priuare, quæ præter filium, quem Christo ab infantia dedicauit, duas filias sanctissimo D. Brigittæ monasterio tradidit, vbi ambæ laudabiliter degunt, quarum natu maior, Margaretha, sub Catharina Palmera, sanctissima eius Conuentus Abbatissa, Priorissæ locum tenet.

Andreas VVagus, cum vxore & liberis Louanij degit.

Storeorum familiæ duæ, cum liberis & nepotibus, Louanij agũt.

gliæ reliquerunt, vt Romano Pontifici adhærescerent.

Ioan-

Ioannem Clementem artis meditæ Doctorem, Græcæ, Latinæq; lingua peritißimum, ſed fide ac pietate multò inſigniorem vltimo loco poſui, nõ quin priorem meritus ſit, verùm vt eo diutiùs in eius memoria poſteris cõmendanda verſarer.

Tanta enim huius viri atq; vxoris eius conſtantia in fidei Catholicæ negotio ſemper fuit, vt bis ob eam cauſſam à Regno Angliæ, ſub Principibus Edouardo & Eliſabetha exſulauerit.

Cui cùm Deus filium quidem vnicum Thomam Clementem, virum grauem & doctum, filias verò quatuor donâſſet, omnes tum Græcè Latinèq; docuit, tum ex hæretica & ſchiſmatica Inſula eduxit, duas verò ex filiabus Chriſto apud Louanium deſpondit, quarum altera Dorothea apud ſanctam Claram, ſanctißimè viuit, altera verò Margaretha apud ſanctam Vrſulam, ſororibus fere octoginta, ſenioribus iunior, Germanis Angla, ex earundem ſpontanea electione, inſigni cum laude præeſt.

Cùm

Cùm verò Eliſabetha VVooford ſanctiſſima virgo, & ipſa Angla, tum in eadem domo agat, tum omnium conſiliorum Margarethæ particeps ſit, nec ipſius nomen mihi licuit hoc in loco præterire.

Sed vt redeam ad Clementem meum, is habuit vxorem, Margaretham nomine, Græcè Latinéq; ſcientem, nec artis etiam medicæ ignaram, in omni virtutum genere multò peritiorem: quæ quondam miniſtrauerat Margarethæ alteri, nimirum Thomæ Mori ſanctiſſimi viri ſanctiſſimæ filiæ, ei videlicet, quæ patri ad martyrium properanti cum oſculo & amplexu in via occurrerat: in qua ſanè familia hæc Ioannis Clementis vxor, inſignem animi fortitudinem pietatemq; didicerat, eandemq; vſq; ad mortem, quam Mechliniæ nuper obiit, integerrimè conſeruauit. Cuius vir eius iſtud monumentũ poſuit, quod in tantæ matronæ memoriam hoc in libro exſtare volui.

Clemen-

Clementis coniunx hoc Margareta sepulcro
Dormit, qua nulli carior vlla fuit.
Hæc mihi plus quàm quadraginta & quatuor
Iuncta fuit, rara norma pudicitiæ. (annos
Gnatos & gnatas docuit Græcè atq; Latinè,
Sed magis instituit, iussa tenere Dei.
Ex iis pars nupsit Christo, pars altera mundo:
Vtraq; sed viuit, dispare sorte, Deo.
Post habuit Christi fidei patriamq;, domumq;,
Ausa peregrino credere membra solo.
Margareta vale, mi dilectissima coniunx,
Moribus eximiis, & pietate pari.
Vos rursum, pater, & fili, gnataq; valete,
Et pro me assiduas fundite, quæso, preces.

Testes isti, quos ad Primatum Pontificis Romani confirmandum iam protuli, non sunt de plebeia fæce Sellulariorum, non milites, nō Scholastici auditoriales, non nautæ, tabernarij, cætarij, coqui, lanij, non adolescentes ex Monachis dissoluti. Quidam istorum Episcopi sunt, veritatis acerrimi defensores: reliqui verò Decani Ecclesiarum, Archidiaconi, Canonici, Presbyteri, Collegiis Præfecti, Theologi, Iurisconsulti, Medici, Ludimagistri, denique

nig, omnes docti viri & graues, qui non tam verbis nudis loquuntur, quàm factis, & rebus ipsis clamant: Sic à maioribus accepimus, sic prædicatum audiuimus, sic credimus, pro hac Petri Cathedra, pro huius Pontificatus Primatu, alij vincti sumus, alij vinctis compatimur, alij bonorum nostrorum rapinam cum gaudio suscepimus, alij animas in caritate perfecta posuimus, cognoscentes nos habere meliorem & manentem in cœlo substantiam.

ANGLORVM, QVI OB FIDEM Catholicam & Romanæ Ecclesiæ Primatum arma ceperunt, & adhuc in exsilio agunt, nomina & conditiones.

CVM Apostolica Sedes Elisabethã ab Ecclesia defeciſſe, totumq; Angliæ Regnum eare ſchiſmaticum factum eſſe, videret: ſemel & iterum Legatos in Angliam miſit, qui gentem illam ad officium reuocarent. Verùm iis Legatis ne aditus quidem ad Inſulam patuit:

tantum abest, vt impetrare aliquid potuerint. Quod cùm ita esset, post decem annorum exspectatam & iam penè desperatam emendationem: Pius Quintus Pontifex Maximus ad vnicam quæ tam graui morbo adhiberi poterat medicinã se conferens, anno Domini 1569. Reuerendũ presbyterũ Nicolaum Mortonum Anglum, S. Theologiæ Doctorem, vnum ex Presbyteris, qui pœnitentiis indicendis Romæ præerant, in Angliã misit, vt certis Illustribus & Catholicis viris auctoritate Apostolica denunciaret, Elisabethã, quæ tunc rerũ potiebatur, hæreticã esse: ob eamq; caussã omni dominio & potestate, quã in Catholicos vsurpabat, iure ipso excidisse, impuneq; ab illis, velut Ethnicã & publicanã haberi posse: nec eos illius legibus aut mandatis deinceps obedire cogi.

Qua denuntiatione multi Nobiles viri adducti sunt, vt non solùm sibi ipsis consulere, verùm etiam de fratribus ab hæreticorum Tyrannide liberandis cogitare auderent. Ac sperabant illi quidem, Catholicos omnes, tam pio instituto summis viribus affuturos esse, verùm etsi aliter quàm illi exspectabant, res eue-

uenit, vel quia Catholici omnes nondum probè cognouerant Elisabetham iure publico hæreticam declaratam esse, vel quia Deus tam grauem etus Regni defectionem grauius punire decreuerat: tamen illorum Nobilium laudanda consilia erant, quæ certo suo eoq; felici successu minimè caruerunt. Quanquam enim omnium fratrum suorum animas ê schismatis puteo educere non potuerunt, tamen, & ipsi fidem Catholicam egregiè confessi sunt, & multi eorum animas pro fratribus (qui summus est caritatis gradus) posuerunt, & reliqui seipsos, tum ex hæreseos, tum ex peccati seruitute in libertatem vindicârunt eam, qua Christus nos liberauit. Exhortatus fuerat olim Diuus Bernardus Christianos ad iter Hierosolymitanum, Nec tamen ex illa profectione Orietalis Ecclesia liberata est, sed ÿ potiùs, qui fratres suos à Saracenorum iugo eripere conabantur, gloriosam ipsi mortem oppetierunt. Accidit autẽ (vt refert Gotfridus Monachus Clareuallensis in libro 3. vita S. Bernardi, cap. 4.) vbi primùm de Christiani exercitus dissipatione lamẽtabilis intra Galliam

insonuerat rumor, vt illuminandum Dei famulo filium cæcum offerens pater, multis precibus vinceret excusantem. Et imponēs Sanctus puero manum, orabat ad Dominum, quatenus si ab eo verbum prædicationis illius exierat, si prædicanti spiritus eius affuerat, in illius illuminatione ostendere dignaretur. Dum verò post orationem, orationis præstolaretur effectum: quid facturus sum? ait puer, video enim. Attollitur illico clamor astantium? Plures enim non modò è fratribus, verùm etiam è secularibus aderant, qui vt puerum vidêre videntem, multipliciter consolati, Deo gratias referebant. Paulò antè verò idem Gotfridus de eadem re præclarè scriptum reliquit in hæc verba: Quod si placuit Deo, tali occasione plurimorum eripere, si non Orientalium corpora à Paganis, at Occidētalium animas à peccatis, quis audeat dicere illi. Quid feciſti sic?

Hæc verba in eum finem retuli, ne quis ex solo euentu externorem totam metiatur, cùm multa sæpe diuinitus ob occultas quidem, sed tamen grauissimas causſas fiant, de quibus homi-

homines iudicium ferre non debeant.

Nam si Deus illam Hierosolymitanam expeditionem, quæ infeliciter succeßit, tamẽ per miraculum à se profectam esse declarauit, quis nunc nisi consiliorum Diuinorum ignarus, dicere audeat, illam fidei confeßionem, quam Nobiles quidam Angli armati ediderunt, à Deo profectam non esse? Certè quidem illud miraculo imputetur neceße est, quod cùm viri ferè quingenti ex iis, qui arma pro fide sumserunt, ab hæreticis capti, & morte affecti essent, nemo illorum repertus est, qui aut fidem Catholicam deseruerit, aut belli eius auctores alicuius culpæ accusârit. Permulti verò vnitati Ecclesiæ paulò antè reconciliati, seriò sibi gratulantur, quod è vita priùs ipsis exeundum esset, quàm nouo aliquo scelere pacem nuper acceptam maculâssent: nec se optare in illo regno diutiùs viuere, quod ipsum iamdiu in Christo viuere desiisset. Omnes autem sub ipsa morte precati sunt, vt inchoata fidei Catholicæ restitutio feliciter absolueretur.

Inter eos autem facilè princeps fuit Presbyter quidã nomine Plumtreus vir doctus &

pius, cui iam ad mortem ducto, cũ vita offerretur, si abiurata fide Catholica, hæresim vellet amplecti, negauit se ita velle in mundo viuere, vt interim Deo moreretur. Quapropter fidem suam intrepidè confessus, mortem in mundo per Dei gratiam pertulit, vt vitam æternam in Christo accipere mereretur.

Nobile etiã martyriũ in eadẽ caussa subierunt duo viri Nobiles de familia Nortonorũ, ex quibus alter dicebatur Thomas Nortonus, alter verò Christophorus: & Christophorus quidem, Thomæ nepos erat ex fratre, ille autem huic patruus. Qui ambo nec à fide sua dimoueri, nec vt Elisabetham confiterentur legitimam Reginam adduci potuerunt, etiamsi primùm suspensi, deinde adhuc viuentes dissectis visceribus membratim diuisi essent.

Qui autem in Scotiam se receperunt, fidẽ Catholicam, & Romani Pontificis Primatum omnes ad vnum confitentur.

Thomas Perseus Illustrissimus Comes Northumbriæ dum Scoto cuidam se credit, ab illo proditus Iacobo Spurio (qui Scotiam tunc præterius omne occupauerat) deditur, ab eoq; in carce-

carcerem intrusus est, vbi vsq; in hodiernum diem viuit, ac valet: Iacobo interim, qui eum misit in carcerem, per quendam ex Hamletonum familia è medio subita morte sublato.

Anna Somersetа clarissima fœmina, eiusdem Comitis Northumbriæ vxor, cùm diu ab Elisabetha grauissimas persecutiones passa esset, adeò vt nusquam in vniuersa Scotia quiescere permitteretur, tandem in Belgium appulit, vbi nunc Deum pro mariti salute orat.

Carolus Neuellus Illustriss. Comes VVestmerlandiæ, variis casibus in Scotia exagitatus, cùm tandem in Belgium cogitâsset, in itinere ipso ad portum quendam litoris Anglicani appulit, in quo certissimum ne prehenderetur periculum erat, nisi gubernatorem nauis vi metuq; ad vela ventis quamprimùm committenda impulisset, qui nunc Louanij cũ reliqua sua familia incolumis agit.

Leonardus Dacrius fortis & clarus Baro, ex Anglia in Scotiam tardiùs quàm ceteri exiuit, sed nunc par in fide profiten-

da ſtudium adhibens, Mechliniæ cum familia ſua degit.

Chriſtophorus Neuellus. } Patrui ſunt Comitis VVeſtmerlādiæ.
Cutbertus Neuellus. }

Egremundus Radcliffus, Inclyti Comitis Suſſexiæ frater.

Ioannes Neuellus, Equeſtris ordinis vir.

Richardus Nortonus, illorum qui martyrium pro fide ſubierunt, alteri frater, alteri etiā pater.

Thomas Markenfeldus, ordinis Hieroſolymitani Eques.

Georgius Markenfeldus.

Edouardus Dacrius, Leonardi Dacrÿ Baronis frater, in Scotia adhuc agit.

Ioannes Svvinbornus. }
Brianus Palmus. } In Scotia captiui detinentur.
Georgius Smithæus. }

Franciſcus Nortonus.

Chriſtophorus Danbius.

Ioannes Trollopus.

Thomas Ienius.

Robertus Heibingtonus.

Georgius Nortonus.

Anto-

Antonius Nollothus.
Iacobus Svvinous.
Robertus Carrus.
Robertus Tempeſtus.
Gulielmus Holmes, Presbyter.
Franciſcus Morus.
Marmaducus Blaxtonus.
Gulielmus Nortonus.
Marmaducus Nortonus.
Ioannes Thvvingus.
Rodulphus Svvinous.
Cutbertus Armurerus.
Gerardus Loderus.
Rodulphus Conierus.
Michael Tempeſtus.
Georgius Staffordus.
Sampſon Nortonus.
Gulielmus Slingsbius.
Ingramus Thvvingus.
Triſtamus Fenicus.
Robertus Colinvvodus.

INSIGNE MARTYRIVM Ioannis Feltoni pro Pontificis Romani Primatu in Anglia susceptum.

PIVS V. Pontifex maximus cùm videret, Elisabetham supremæ Ecclesiæ Capitis locum in omni Anglia, eiusdemq; Capitis præcipuam auctoritatem atq; iurisdictionem monstruosè sibi vsurpâsse, Missæ sacrificiũ, preces, ieiunia, ciborum delectum, cœlibatum, ritusq; Catholicos aboleuisse, libros manifestam hæresim continentes toto Regno proposuisse, impia mysteria & instituta ad Caluini præscriptum, à se susceptа & obseruata, etiam à subditis seruari mandâsse: Episcopos, Ecclesiarũ Rectores, & alios sacerdotes Catholicos suis Ecclesiis & beneficiis eiecisse, at de illis & aliis rebus Ecclesiasticis in hæreticos homines disposuisse, deq; Ecclesiæ caussis decernere ausam, Prælatis, Clero, & populo, ne Romanam Ecclesiam agnoscerent, neúe eius præceptis sanctionibusq; Canonicis obtemperarẽt, interdixisse:

uisse: plerosq; etiam in nefarias leges suas venire, & Romani Pontificis auctoritatem atq; obedientiam abiurare, & solam in spiritualibus & temporalibus Dominam agnoscere, iureiurãdo coẽgisse: Catholicos Antistites & Ecclesiarum Rectores in vincula coniecisse, vbi multi diuturno languore confecti extremum vitæ diem finiuissent: cumq; dicta Elisabetha animum ita obstirmatum intelligeret, vt non modò piæ Catholicorũ Principũ de sanitate ac cõuersione preces, admonitioneſq; cõtemneret, sed ne Sedis quidem Apostolicæ Nuntios in Angliã traiicere permitteret: præfatus dolorẽ se lenire nõ posse, q; adduceretur in vnã animaduertere, cuius Maiores de Repub. Christiana tanto opere meriti essent, de Apostolicæ potestatis plenitudine declarauit, prædictã Elisabeth hæreticã, & hæreticorum fautricem, eiq; adhærentes in prædictis anathematis sententiã incurrisse, quin etiã prætẽso Regni p̃dicti iure, necnõ omni & quocunq; dominio, dignitate, priuilegiisq; priuatã. Itẽ proceres, subditos & populos dicti Regni, ac cæteros oẽs, qui illi quomodocunq; iurauerãt, à iuramẽto huiusmodi,

ac omni prorsus dominij, fidelitatis & obsequij debito, perpetuò absolutos, prout illos tũc sententia sua auctoritate absoluit, & priuauit eandem Elisabeth prætenso iure Regni, aliisq; omnibus supradictis. Præcepitq; & interdixit vniuersis & singulis proceribus, subditis, populis, & aliis prædictis, ne illi eiusdemúe monitis, mandatis & legibus auderent obedire. Qui secus agerent, eos simili anathematis sententia innodauit.

Hanc sententiam cùm Pius Quintus Romæ typis mandari iussisset, voluisset vt earum literarum exempla Notarij publici manu, & Prælati Ecclesiastici, eiusúe Curiæ sigillo obsignata, indubitatam fidem in iudicio & extra illud, vbiq; gentium facerent: ita diuinitus comparatum est, vt exemplum quoddam huius declaratoriæ sententiæ in Angliam ad Ioannem Feltonum deferretur, virum & generis nobilitate satis clarum, & animi fortitudine multò clariorem. Is enim Catholicæ fidei studio zeloq; adductus, cùm penè desperatam patriæ suæ valetudinem non nisi acerbissima aliqua medicina restitui posse animaduerteret,

ret, noluit committere, vt hæc sententia summi Pastoris ciues ac proximos suos lateret. Itaque anno Domini 1570. in ipso Corporis Christi festo, dictam Pij Quinti sententiam in ciuitate Londinẽsi ad fores Episcopi iuxta summum Templum publicè affixit. Steterunt literæ in loco publico sub clara luce, penè vsq; ad horam octauam sequentis diei, & à plurimis visæ, à multis lectæ, à nonnullis etiã transcriptæ esse dicuntur. Et alius quidem, qui Feltono eas literas affigenti astabat, cùm ex Insula profugeret, admonuit Feltonum, vt sibi quoq; per fugam consuleret. Feltonus recusauit id facere, contestatus, se in omnem euentum per Dei gratiam paratum fore. Cùm verò hac de re diligentissimè quæreretur, Ioannes Feltonus, tandem apprehensus dignum se Iesu Christi & Primatus ab eo instituti testem exhibuit. Interrogatus enim quid sibi videretur de his literis, paululum cunctatus, tandem respondit: Si verè Pij Quinti Pontificis Maximi literæ essent, meritò eas sibi venerandas videri. Se enim agnoscere, illum esse Iesu Christi vicarium in terris. Qua confessione facta, pri-

mùm

mùm in vincula ductus, ac deinde in iudiciũ duodecim virale productus est, vbi de literarum eiusmodi affixione palam interrogatus. Ego (inquit) libero vos omni vlteriori solicitudine & labore, meq; fateor hiſce literis affigendis operam dediſſe. Mox vbi acclamatum eſſet, Feltonum eſſe inſignem proditorẽ, omnium Iudicum ſententiis condemnatur.

Die igitur octauo menſis Auguſti, ad ſupplicium trahendus, in ipſo carceris veſtibulo, veſtem holoſericã qua induebatur exuens, ad populum aſtantem dixit, ſe ob fidem Catholicam mori, eò quòd Summi Pontificis Primatũ confiteretur, negaret verò, prætenſam Reginam ſummum Eccleſiæ caput eſſe. Moxq; in cratem iniectus, coniecit oculos in cælum, & Pſalmos Pœnitentiales intentiſſimo ſtudio recitauit. Vbi ad locum ſupplicij ventum erat, è crate leuatur: cumq; pauorem mortis aliquem ſibi obrepere ſentiret, ſeipſum allocutus: Quid hoc eſt (inquit) Felton? An mortem times? Moxq; ſcalam iuſſus conſcendere, illam ianuam in conſpectu habuit, in qua ſententiam Pij V. affixerat, & manu ad illam extenta: ve-

rè

rè (inquit) ibi literæ Pontificis Maximi contra prætensam Reginam propositæ fuerunt, & nunc pro fide Catholica mori paratus sum. Interpellârunt eum qui aderant, & admonuerunt, vt veniam à Regina peteret: quibus ille ait: Non læsi eam. Sed si quem læsi, ab illo (inquit) atque adeò ab omni mundo veniam peto. Ita cùm oculos ad cœlum leuaret, ac in Dei manus animam fidelem commendaret, torque in collum iniecto, de scala deiectus est, vbi cùm aliquantulùm pependisset, funis præscindi iubetur, vt viuus adhuc reliqua tormenta subiret. Cui verò id officij cõmissum erat, nõ vihil moratus dicitur, vt pœna hominis parceret. Verùm vrgente Magistratu viuus in terrã demittitur. Ibi amputantur virilia, & in ignem propositũ coniiciũtur. Tũ autẽ venter aperitur, viscera eruuntur, ipsum cor effoditur, ac neq; adhuc finis. Nã & caput præscinditur, & membra in quatuor partes dissecantur. Quo spectaculo, ac præsertim tanta Nobilis viri cõstãtia, sic animi hominũ cõmoti sunt, vt nullares æquè, aut fidem Catholicã promouere, aut prætẽsa Regina caussam ledere potuerit.

ILLV-

ILLVSTRE MARTYRIVM IOannis Storæi Angli, pro Ecclesiæ Romanæ Primatu.

IOANNES *Storæus ab ineunte ætate in studijs literarum tantas progressiones fecit, vt tum Iuris vtriusq; Doctor, tum Regius Professor in Oxoniensi Academia fieret. Vbi cùm ad aliquod tempus magna cum laude officio suo functus esset, Londinum euocatus est, vt illius vrbis Episcopo in Cancellarij munere obeundo inseruiret. Erat tunc status rerum Angliæ vsq; adeò perturbatus (propterea quod Henricus* VIII. *repudiata legitima vxore sua Catharina, in eius adhuc viuentis locum Annam Bolenam supponeret, Monasteria euerteret, nobilissimos quosq; & optimos viros neci daret) vt Ioannes Storæus & melius sibi & securius consultum arbitraretur, si viueret in ordine Laicorum, quàm si ad Clerum accederet. Accepta igitur in matrimonium honestissima virgine Ioanna VVatsa, cùm ob fidem, ingenium, doctrinam, eloquentiam & constanti-*

stantiam celebris apud omnes meritò esset, non difficulter obtinuit, vt quoties publica Regni comitia indicebantur, ipse veluti Decurio præcipui alicuius oppidi, quod ius suffragandi habebat, sententiam suam in Comitiis diceret. Vbi tantam in dicendo grauitatem lepore quodam orationis conditam adhibebat, vt inter omnes minorum gentium Senatores facilè princeps haberetur. Is igitur cùm videret, Henrico iam defuncto, sub impuberis filij Edouardi Sexti ætate rem in peius ferri, & à manifesto schismate ad manifestam hæresim deuenire: huic malo summis viribus obsistendum ratus, pro fide Catholica doctissimè, constantissimeq; peroravit. Qua in oratione audacter libereq; dixit, iam tunc in Regno Angliæ impletum esse verbum illud Salomonis Væ Regno illi denuntiantis, cuius Rex puer esset. Offenderat ea oratio certorum Principum animos, qui per impuberis adhuc Regis Edouardi ætatem ex bonis Ecclesiasticis crescendi non paruam spem ceperant: quos cùm sibi valde infestos Ioannes noster haberet, contra morem antiquum, qui summam dicendi libertatem

tem omnibus Decurionibus in publicis Comitiis concessit, in custodiam coniicitur. Vnde cùm ægrè tandem liberatus fuisset, tempori cedendum ratus, in Belgium se contulit, vbi cùm vsq; ad mortem Edouardi Sexti permansisset, regnante demum felicis memoriæ Regina Maria, in patriam reuersus, & hæreticæ prauitatis inquisitor factus, illud munus ita administrauit, vt impiissimis quibusq; seuerus Iudex, bonis autem non minus grauis, quàm æquus censor videretur. Maria verò ad Superos migrante, cùm hæretici, quos publica lege antè cohibuerat, summa rerum potiti essent, inprimis Ioanni Storæo mala omnia intentabant, ac inprimis nimiã hominis crudelitatem calumniabantur. De crudelitate verò suaid in publicis Comitiis Ioannes ipse regnante iã Elisabetha respondit, se nullam in re alia peccâsse, nisi q omissa radice, nescio quos ramusculos præcidisset, cùm potiùs debuisset robustissima quæq; zizania radicitus euellere: quod factũ si fuisset, iam (inquit) non tot actã ta videremus impietatis germina vbiq; stare, atq; adeò florere. Sectarij hoc tantũ de ipsa Regina

gina Elisabetha, quæ radix peccati fuisse videbatur, dictum interpretantes, ab illo die nouam criminationis materiam, tum arripere, tum colligere non destiterunt, donec inuictæ constantiæ virum ob fidei Catholicæ liberrimã confessionem in vincula coniecissent. Cùm verò aliquot annis in carcere mansisset, quadam die oblatam sibi sese liberandi occasionẽ videt, arripuit, erupit, ac tam diu in priuatis amicorũ ædibus latitauit, donec in Belgium traiiceret. Louanij autem cùm esset, diu multumq; ea cogitatione torquebatur, quod insignẽ martyrij locũ, ad quẽ Deus eũ vocâsse videretur, culpa sua amisisset. De hac re sæpius cũ vxore, cũ amicis aliquãdo seriò locutus, mecumq; semel, quærebat, vtrum liceret ei sese iterum in potestatem hæreticorum tradere, an non? Ego ei non audebam auctor esse, vt in custodiam reuerteretur. Dei enim consilio videri eum esse liberatum, nec satis tutum fore vt periculum sibimet crearet, quem Deus in tuto collocâsset. Ille verò pœnitentiam se acturum professus, locum ei rei aptum apud Carthusianos Louanij delegit, nec recusauit, quò minus

in religionem aliquam ingrederetur, si vxor eius idem etiam propositum se susceptura sponderet. Illa conditionem recusante, Storæus tamen in proposito pœnitentiæ agendæ ita permansit, vt frequentiùs apud Carthusianos quàm domi ageret: cùm ecce inopia rei familiaris oppressus (præsertim nepote suo ac nepte ad eum ex Anglia transmissis) cœpit de victu quærendo solicitus esse. Erigebatur eo tempore nouus Magistratus apud Belgas, qui videret, ne quid mercatores exportarent in Angliam, aut etiam inde inueheretur, contra leges à Catholico Rege latas. Hic magistratus cùm Parkero cuidam deferretur, is Ioannem Storæum Iurisconsultum virum rogauit, vt sibi adesset, consilioq; suo & auxilio hominem iuuaret. Admonebant Storæum amici, ne quid istiusmodi tentaret, esse enim rem & in se odiosam, & ipsius persona indignam, vt mercium, nescio quarum, explorator haberetur. Ille tametsi nonnullis responderet, se ab eo munere alienum fore, tamen lucri (vt videbatur) spe illectus, temperare sibi non potuit, quò minùs Parkerum quibus posset modis iuuaret.

uaret. Audiuit ergo nauim quandam in Zelandia esse plenam prohibitarum mercium, quam si deprehendisset, magno ea res lucro & Parkero, & sibi futura esset. Hac esca illectus, primò Bergas, inde in Zelandiam se conferens ad eam nauim delatus est, quæ certorum hominum consilio ad hoc ipsum in insidiis collocata erat, vt simul ac Storæus in eam ingressus esset, vela ventis cõmitteret, hominemq; carceri, quem sponte reliquerat, non inuitum redderet. Quanquam enim eo tempore nihil minus cogitauit, potiusq; alios capturum sperabat, quàm ne ipse caperetur timebat: tamen postquam Anglia ob oculos proposita, quid actum esset intellexit, Deo gratias egit, qui se iterum martyrij loco restituisset, rogans etiam, vt martyrij locum sibi palmamq; concederet. Quid quæris? Hæretici mercatores ingenti gaudio perfunduntur, sibiq; de suo consilio ac stratagemate supra modum gratulantur. Catholicos verò maiórne stupor, an dolor teneret, difficile dictu est. Storæus Londinum perductus, primò in Lolhardorum, deinde in Londinensem turrim includitur. Quæstio in

illum habetur, quid ab initio respõderit ignoramus: id tantum ad nos perlatum est, nunquam vllum subditum in Anglia tam liberè & confidenter locutum. Negabat enim se iure in Principis Angliæ, sed potiùs in Catholici Regis potestate esse.

Anno autẽ Domini 1571. Vigesimo quinto die Mensis Maij, productus in iudicium, perduellionis reus peragitur, velut qui coniurationem cum certis viris apud Belgas in ciuitate Antuerpiensi contra Elisabetham iniuisset, religionemq; schismaticam, quæ iam in Anglia regnat, in Catholicam commutare tẽtásset. Facta verò prosedicendi potestate, fori tantùm exceptionem proposuit, negans Iudices ipsos vllam in se potestatem habere, quiiã non Anglicanæ Principi, sed potiùs Regi Catholico subiectus esset: Interrogatus verò vtrũ in Anglia natus non fuisset? fatebatur, sed addebat se iustissimæ de caussa solum vertisse. Nã & Abrahamũ Patriarcham Dei iussu de terra sua & cognatione olim exiisse, ne peccato idololatriæ, quo tunc Chaldæa tenebatur, inuolueretur: cuius exemplum se imitatum esse, eò

quòd

quòd videret, patrem suam schismatis ac hæresis peccato implicitam teneri, atq; ideò membrũ alterius Reipublicæ factũ esse. Reges enim defendendi & protegendi populi caussa primũ constitutos fuisse. Itaq; cùm vidisset, Reginam Angliæ adeò ipsum non protexisse, vt pro derelicto potiùs haberet, atq; adeò ob id solum, quòd Catholicus esset, iniustè illum persequeretur: eo se animo in Regis Catholici Prouincias commigrâsse, vt sub ipsius protectione tam sibi, quàm fidei suæ consuleret. Inde se primùm dolo malo, deinde aperta vi contra ius omne abreptum esse, nec legibus iam vllis apud illud tribunal, reum sisti. Iudex verò interlocutus est Storæum, nisi quid aliud pro se afferret, statim experturum esse, non deesse leges, quibus in Regno illo condemnaretur. Cùm autem Storæus dixisset, se quod bonum & æquum videretur prolocuturum, nec vllo modo posse illius iudicij auctoritatem agnoscere: mox absq; vlla criminis vel confessione, vel probatione, non tantùm morti velut contumax addicitur, sed etiam perduellionis nominatim condemnatur. Storæus autẽ biduo pòst, cùm ad vxorem

Louanij agentem scriberet, deq; huius sententiæ iniustitia quereretur: significauit, perfacile sibi fuisse, si apud alios Iudices actum esset, id quod de coniuratione contra Elisabetham facta obiiciebatur, confutare. Cuius rei testes citabat illos ipsos, quibus cum hac de re Antuerpiæ egisse dicebatur. Verùm quia hoc, quod probè sciret, nescire non posset: integrum sibi non fuisse, aliter caussam dicere, quã dixisset. Intellexit verò se probè scire, pratensam Angliæ Reginam per declaratoriam summi Pontificis sententiam, ob hæresim manifestam omni iure Regni, dominioq; priuatam esse, ac propterea magistratum nullum ab illa creatum, eiq; adhærentem à se agnosci posse, ne fortè ipse etiam eodem anathemate innodaretur. Vt igitur conscientiæ suæ consuleret, ac summi Pontificis communionem retineret, sanguinẽ suum profundere non curauit. Ac nimirum in iisdem literis ad vxorem suam non solùm gratias agebat Deo, quòd in ea caussa moriendum sibi esset, verùm etiam vxorem atque amicos omnes congratulaturos ei dicebat, si verè nossent, quanta cum alacritate ad mor-

tem

tem illam properaret, cuius breui compendio septuaginta penè annorum delicta per Dei gratiam expiaturus esset.

Pridie autem Calendas Iunij, cùm Praefectus carceri à Storeo quaereret, vtrum ante obitum suum consilio cuiuspiam ex Dei ministris indigeret: ille postulauit, ne quis prophanus & schismaticus introduceretur, se enim cum nullo tali communicaturum esse. Cum Catholico autem Presbytero libenter se colloqui velle. Impetratum igitur est, vt Reuerendus Archimandrita Dominus Fecnamus, qui eodem in carcere ob fidem Catholicam tenebatur, ad illum accederet, qui per totam prope noctem collocuti esse dicuntur de iis rebus, quae ad aeternam salutem pertinebant. In ipsis ergo Calendis Iunij tantus Dei Martyr iniectus crati, ad locum supplicij trahitur.

Inde in currum translatus, fune priùs in collum imposito, dicebat se vt moreretur adesse, ac fatebatur quidem gloriosa Dei voluntate factum esse, vt in Angliam subeundi supplicij caussa, quod multò grauius peccata sua merita fuissent, perduceretur. Nam alioquise

admonitum non semel, quantum ipsi periculum immineret, nunquam tamen illud prospicere potuisse: nunc autem Deo gratias agere, inimicis ignoscere, cũ omnibus hominibus pacem habere, corpusq; suum libentissimè carnifici traditurum, vt per breuem pœnam ad æternam gloriam merito sanguinis Iesu Christi aspiraret. Porro de iniquitate iudicij, quod in illum exercuissent, deq; crudelitatis calumnia, cuius ei notam inussissent, pauca locutus, tandem se mori contestabatur in ea Catholica fide, in qua baptizatus fuisset, quaq; illi cum Rege suo Philippo, ceterisq; Catholicis Principibus & populis communis esset. Adstantes autem ac præsertim adolescentes admonebat, vt vnam Ecclesiam crederent, vnum ouile, Pastoremq; vnum, & illum D. Petri Successorem, extra cuius Ecclesiæ vnitatẽ seruari nemo posset. Interrogatus autem à Comite Bedfordiæ, vtrũ esset subditus Reginæ? Non sum, inquit. Tum Baro de Hunsdeno intulit: At natus es Anglus. Cui Storæus: Nascitur quisq; liber, eiq; tota superficies terræ patet, vt si vno in certo loco habitare non permittatur, alibi

tamen

tamen posſit degere. Tum quidam ex miniſtris Anglicanæ Synagogæ quæſiuit, vtrum nõ crederet, Reginam immediatè ſub Deo ſupremum caput eſſe Eccleſiarum Angliæ & Hyberniæ? Non diſputandi cauſſa (inquit Storæus) huc veni. Nec mea negatio vobis fidem fecerit, aliter ſe rem habere. Vix hoc dixerat, quin illi qui aderant, veriti ne grauius aliquid in profanum illum & ſecularem Reginæ Primatum dicturus, aut manifeſtius verum Primatum Romanæ Eccleſiæ confirmaturus eſſet, abduci currum iuſſerunt: atq; ita cùm ad breue tempus fuiſſet ſuſpenſus, viuens adhuc in terram demittitur, præciduntur genitalia, aperitur venter, viſcera eruuntur, caput amputatur, membra diſſecantur, ac ne ſic quidẽ excarnificatus immani ac barbaræ ſpectatorũ crudelitati ſatisfecit.

Aderat autem inter eos ſpectator Cæcilius, qui Eliſabethæ à ſecretis eſt, & præterea Comites duo, ac vnus Baro. Iſtis ergo cùm talis mors, parum acerba viſa eſſet, ſtatim duos libellos ediderunt, in quibus venerandi ſenis ac ſancti Martyris reliquias infamiæ notis aſper-

aſpergere conati ſunt, vt omnes intelligerent, tantas Ioannis Storæi virtutes fuiſſe atque eſſe, vt neque poſt funera eius ipſorum liuor & inuidia conquieſcat. In his autem duobus fortiſſimorum virorum præclariſſimis martyriis hunc librum duxi terminandum.

Fruſtrà enim poſt Dei opera, hominum attexuntur verba.

QVI SVBSEQVENTIVM ANNORVM PERSECVtiones & martyria cognoſcere voluerit, librum earundē perſecutionum cum vita & martyrio Edmundi Campiani & aliorum, qui liber vbiq; habetur, & in omnes pene linguas conuerſus eſt, perlegere poterit.

Cum facultate Superiorum.